

CANCELLE*
MARTIS B**
1718*

XII. A. 32.

417. K. 34

~~3. 5. 11. 7.~~

~~XXVII. 9. a~~

17
Q. D. B. V.

DE

INIMICITIIS CAPITALIBUS,

Von

Gotts-Feindschafft/

EXERCITATIONEM JURIDICAM

SUB PRÆSIDIO

DN. JOACHIMI HOPPII, J. U. L.

EJUS, ET HISTOR. PROF. PUBLICI, NEC
NON GYM. GEDAN. INSPECT.

*FAUTORIS AC PRÆCEPTORIS SUI
submissio cultu observandi,*

Die XX. Julii Horis Matutinis

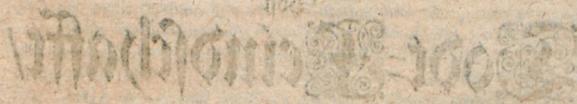
IN AUDITORIO MAJORI

Publicæ placidæq; Discussioni submittit

SALOMON WAHL.

Typis CHRISTOPH. ANDREÆ ZEITLERI, Acad. Typ. 1712.

INIMICITIAS
CAPITALIBUS

EXERCITATIONEM JURIDICAM

DE JOACHIM HOPPIUS

ET ALIIS REBUS PUBLICIS
INSTITUTIS AC REPERTORIIS

SALOMON WALLI

THEATRO ANDREAE SCHILLERII

PROOEMIUM.

VOtis licet omnibus exoptandum esset, ut universi Orbis hujus incolæ, quos quidem sanâ ratione illustres Supremus fecit conditor, aureo illi Hieronymi effato, in cap. 6. Epist. ad Galat. morem generent, inquietis: *Quantum in nobis est, nullius debemus esse inimici, sed cum omnibus habere pacem; Quod si loquentes veritatem aliquos meremur Inimicos, non tam nos inimici eorum sumus, quam illi inimici veritatis;* longe tamen ab eo diversam vivendi pro dolor! rationem usû observari, dolendum meritò venit. Ita enim præsentium temporum mores sunt comparati, ut unice quasi mortalium animis videatur propositum, universale illud bellum, quod, extra societatem considerati, inter se gerere dicuntur homines, apud HOBBS *de Cive c. 1. n. 12.* quibuscunq; exprimere negociis. Injuriarum certè atrocium atq; enormium, pacis ac tranquillitatis publicæ æq; ac privatæ violationū nullus conspicitur terminus, bellis, litibus atq; inimicitiiis undiq; strepunt compita nec tot singula concordiam spirantia audiuntur verba, quod scoriatū myriades in foro eructantur;

Haud doctis dictis certantes, sed maledictis

Miscent inter sese inimicitias agitantes

Non ex jure manu consertum: Sed magis ferro

Rem repetunt, regnumq; petunt, vadunt, solidâ vi,

Et ENNIUS canit lib. 8. *Annal.* Cum igitur tam frequentia atq; usitata Inimicitiarum, haud rarò etiam Capitalium, exempla oculis omnium sese ingerant, nos pro ingenii modulo Exercitatione Juridicâ de INIMICITIIS CAPITALIBUS in lucem aliquid emittere instituimus, non tam animum iis nostrum delectabundum, quam effectûs illarum singulares, aliaque circa eas observanda declaraturi. Quæ opera ut felici successu gaudeat, ante omnia Divini Numinis subsidia humillimè implo-ramus; Benevolum verò Lectorem, ut candore atque favore suo nos non dedignetur, quam maxime rogamus.

C. D.

I.

Ingressus.

Necessarium non minus, quam utile est, priusquam rei cujusdam tractationem suscipiamus, verborum habere rationem: Sicuti enim qui conchas negligit, haud facile copiam nanciscitur margaritas colligendi; Sic quoque qui nomina non satis cognoscit, in rei naturam penetrare haud commode valet. Receptus inde dudum fuit mos, ut tam in Disputationibus conscribendis, quam aliorum Actorum scriptis, verborum ante omnia genuinus proponeretur sensus, ceu patet ex *L. 1. pr. ff. de J. & J. L. 1. §. 1. ff. de Paet. L. un. §. 1. ff. de Offic. Quast. L. 2. §. 22. ff. de O. J. & L. 1. pr. ff. de Divort. Add. Scalig. Exerc. 1. Sect. 1. & Exerc. 325. Sect. 9. in fin.* Quapropter ne in hunc injurii hac vice videamur, paucissimis, quid sibi velit Dissertationis hujus Rubrum, adumbra- bimus: Prolixiora enim nostrum de hac materia agendi non permittit institutum.

Vocabulum
Inimicitie
unde descen-
dat?

Amicitia
quid deno-
tet?

Quid parti-
cula In?

II. Quod igitur ad primum attinet Rubri vocabulum: *Inimicitie*, illud ex præpositione: *In*, & nomine: *Amicitia* compositum esse, nemini latere potest; licet hoc non obstante, non ut *Amicitia* in singulari numero, sed, quantum memini, tantum in plurali efferatur à Classicis Auctoribus, nisi quod in Jure nostro etiam in singulari positum invenitur in *L. 6. §. 17. ff. de Excus. Tut.* Unde, si & nos eodem promiscuè in hac Dissertatione utamur, facile nobis veniam pollicemur. *Amicitia* vocabulum quid denoter, in aprico est, nimirum ut *CICERO* in *Lelio* describit: *Omnium Divinarum humanarumque rerum cum benevolentia & charitate summam consensionem*, quæ non in levi quadam, sed summa honestæ familiaritatis noticia fundatur, ut innuit *Paul.* in *L. 223. §. 1. ff. de V. S.* ibique *Goedd. n. 2. conf. Senec. Lip. 1. Ep. 3. & Cujac. Lib. 17. Observ. Cap. 18.* Præpositionis verò: *In* significatio non æquè manifesta, sed pro ratione substratæ materiæ, mox hoc, mox alio sensu explicanda, uti videre ex *CRÆVETT. vol. 3. conf. 983. n. 42. BARTOL. ad L. 40. S. Themi*

Thermilius ff. de Condit. & Demonstr. CALVIN. in Lex. Jur. sub. vol. In STRAUCH. in Lexic. Partic. Jur. ead. voc. Unde non sine causa determinationem ejus Judicis arbitrio commisit MENOCH. *de Arb. Jud. Quæst. cas. 495.* Frequenter tamen, si alii voci jungatur, idem denotat, ac: non, soletque Germanicè exprimi per particulam: Un / v. gr. Unbillig / ungerecht / Ungelehrt / &c. Ita quidem, ut aliquando privationem tantum significet qualitatis, cui adjicitur, & solum aliquid removeat, prout *Indoctus* dicitur, qui non est doctus, licet exinde non statim sequatur, quod sit rudis, &c. Aliquando verò, & ferè plerumque, non tantum aliquid removeat, sed insuper contrariam qualitatem ponat, quo modo *Injustus* dicitur, non tantum qui Justitiam non exercet, verum etiam injusta simul agit: Atque hac ratione etiam *Inimicus* dicitur, non solum qui alteri non est Amicus, sed quoque osor insuper ejus ac rosor acerrimus: Neque enim omnes non amici statim sunt inimici, sed illi demum tales dicendi, qui odio & malevolentia aliquem prosequuntur.

III. Sequitur alterum verbum: *Capitalis*, paulò majori difficultate laborans. Derivari illud à nomine *Caput*, facile cognitum esse potest; Sed hujus uti variæ in Jure occurrunt significationes, quas videre licet omnes apud REBHAN. *in Hodeg. Jur. Chari. 2. dim. 1. §. 8.* Sic quoque illius. Sufficiet nobis, illas hac vice in medium protulisse, quæ scopo nostro maximè videntur inservire. Nimirum accipitur vox *Capitalis* vel propriè ac STRICTE, & causa tantum sanguinis ea significatur, quo sensu occurrit in *L. Transfigere 18. C. de Transaction.* ubi crimen capitale dicitur, cujus poena est mors naturalis, vel ultimum supplicium: Item in *L. 4. ff. de Pen. aliisque à CARPZOV. adductis in Pr. Crim. Qu. 102. n. 4.* Vel etiam LATE, pro causa, quæ aut vitæ, aut libertatis, aut civitatis amissionem concernit, quo modo Judicia publica dicuntur *Capitalia* in *§. 2. I. de Publ. Jud. L. 2. ff. eod. L. 13. ff. de Bonor. Possess. Add. L. 10. ff. de Jur. Patron. & L. 4. pr. ff. si quis caut. in judic. sist. caus. fact. Masba. de Crimin. C. 4. Proleg. n. 5.* Vel denique *latisimè*,

Verbi *Capitalis* acceptio-
nes.

pro qualicumque caussa existimationis, L. 103. de V. S. i. e. *existimationem ac dignitatem concernente* Vid. Alciat. *ad d. L.* Et in hoc significato nobis etiam hic venit verbum *Capitalis*, breviterque nihil aliud denotat, quam causam aliquam gravissimam, quæ ingens, aut etiam totale conditioni nostræ adfert dispendium, quâ ratione *Inimicitia* dicuntur *Capitalis* in L. 8. §. *fn.* L. 14. ff. de *Procur.* L. 15. ff. de *recept. qui arbitr. recep.* L. 16. §. 17. ff. de *Excus. Tut.* §. 11. I. *cod.* L. 3. §. 11. ff. de *adim.* & *transf. leg.* L. 9. ff. de *his, que ut indign.* 1. *Feud.* 22. *pr. c. 8. X. de Restit. Spoliat.* &c.

Inimicitia
Capitalis Synonyma.

IV. Atque sic non multum ab Inimicitia Capitali abluere videtur, quod Scriptoribus hinc inde usu venit: *Odium Vatinianum*. Quamvis enim, ut notat Cicero L. 4. *Tuscul. Quest. c. 9.* differant inter se odium & Inimicitia, haud raro tamen inter Latinos pro Synonymis habentur. Add. *Nov. 90. c. 7.* Vatinianum autem pro *capitali*, ac vehementer acerbissimo expressè notat Erasim, in *Chil. Adag. voc. Odium*. Quin & in Proverbium abiisse inter alia ex illo Catullus probatur:

Munere isto

Odissim Te Odio Vatiniano.

Traxit autem, ut in aprico est, originem suam à Vatinio, Romano quodam impudentissimo, qui, ut Seneca ait, *assiduo convicio depudere didicerat*, hincque implacabile prorsus atque internecinum, tam Ciceronis, quam ipsius Populi Romani in se concitaverat odium, prout patet ex *Orat. Cicer. in Vatin.* §. 1. *ibi: Odio enim Tui, in quo etsi omnes propter tuum in me scelus superare debeo, tamen ab omnibus penè vincor, sic sum incitatus* &c. Vid. Ludov. Coel. Rhodigin. *Lect. Antiqu.* L. 30. c. 26. *in fin.* Apud Germaons exprimi solet *Capitalis Inimicitia* per *Todt = Feindschaft* & *Capitalis Inimicus* dici: ein *Todt = Feind / der einem den Todt / und was diesem möchte verglichen werden / geschworen.* i. e. qui modis atque occasionibus omnibus extremam Inimico accelerare perniciem laborat, de quo Horat. *canem videtur:*

Ira fuit Capitalis, ut ultima divideret mors.

Licet

Licet alias certum, Iram differre ab Inimicitia, quod, Ira cum vehementiore appetitu, seu cum dolore vindictæ impellat hominem ad alteri nocendum, ob sui vel suorum parvi pensionem, ut inquit Hornej. *in Philos. Moral. L. 2. cap. 6. in fin.* Non etiam Inimicitia. Pertinere huc etiam videtur Germanicum *Spinn Feind* ab antipathia forsitan, quæ est inter araneum & bufonem, derivatum, de quo tamen pluribus nunc dicere non vacat, vid. *Erasm. in Dialog. de Amicitia.*

V. His itaque enucleatis, non amplius difficile erit colligere, quid nobis sint INIMICITIÆ CAPITALES, nimirum *Odium, quo quis ob mala, quæ ab altero verè vel putativè accepit, aut metuit, vel alias ex quadam animi pravitate, impellitur ad perniciem altius salutis inferendam.*

VI. Explicationi hujus Descripticis ut longius immoremur, necessum non putamus: Partim enim ex præcedentibus illa patet, partim ex sequentibus patebit. Saltem illud hic in genere notamus, non tantum ex accusatione capitali Capitale oriri Inimicitiam, ut aliqui putarunt, vid. *Arnold. de Reyger. in Thesaur. Jur. voc. Inimicitia. Gifan. ad L. 8. §. ult. ff. de Pro. sur. n. 21.* Verum etiam ex plurimis aliis causis, uti ex mox dicendis constabit, quas quidem specialiori aliqua Regula definire, multifariæ factorum circumstantiæ haud permittunt, fatente ipso *Carpzov. in Pr. Crim. Qu. 120. n. 46.* Pari-ter & hoc observamus, non præcisè ad Inimicitiam Capita-lem requiri, ut vel testatò fuerit denunciata, & amicitia solenniter renuntiata, quod apud Romanos moris fuisse, docet exemplum Germanici apud *Sveton. in Claud. & Tiberii Gracchi* apud *Vall. Max. L. 4. Add. Cicer. in Oration pro L. Flacco Gothoff. ad L. 6. §. 17. ff. de Excus. Tut. lit. 2. Barbos. in Tr. de Offic. & Potest. Episcop. Part. 2. alleg. 41. n. 10. & ad c. per tuas 32. de Simonia n. 7. Ravard. 5. Variar. 15. Richter. de Signific. Adverb. lit. 1. n. 30.* Vel etiam ut per literas alteri indicata, quod Germanis

Quid sit Inimicitia Capitalis?

Varia sunt cause Inimicitia Capitalis.

An illa tantum Inimicitia Capitalis dicenda, quæ alicui denunciata?

manis olim solemne fuisse, monstrat BESOLD. in *Thef. Pract. voc. Sehde*. Unde literæ diffidatorix *Sehd- und Absag-Brieff*, quæ tamen hodie, & quidem rectè, interdictæ à CAROLO V. in *Const. Crim. art. 129*. Add. *Gail. de Pace Publ. c. 1. n. 2*. Vel denique ut alio modo declarata, quorsum reverimus Arabum Inimicitias Capitales manifestandi morem, *σκαλισμός* i. e. *Lapidum positionem* dictum, quo receptum erat, ut, qui inimicitiam adversus aliquem gereret, lapides in prædio Inimici poneret, indicio futuros, quod, si quis prædium illud coluisset, malo letho periturus esset insidiis eorum, qui scopulos posuisset, *L. 9. ff. de Extraord. Crim.* Sed sufficere, si justa satis & prægnans possit doceri caussa, unde contracta Inimicitia Capitalis. Neque enim de modo manifestandi opus est, ut simus solliciti, si caussa eam producens sit aperta, cum posita caussa non possit etiam non ejusdem poni effectus.

Inimic. Capit. alia est Manifesta, alia Occulta,

VII. Ex quo sua sponte jam fuit Divisio Inimicitix Capitalis, quot scilicet alia sit *manifesta*, alia, *occulta*. Illam vocamus, de qua aperte constat, vel ex denunciatione ac declaratione Inimici, vel etiam ex facto, seu caussa Inimicitiam capitalem inducente; *Hanc* autem, quæ latet, nec ex actu aliquo probari aut colligi potest, de qua, cum nullum pariat juris effectum, quia de occultis non judicat Ecclesia, *c. 33. X. de Simon. & arg. L. 7. C. de Condiç. causf. dat. L. 18. ff. de Pæn. & can. 20. causf. 2. qv. 4.* non opus est, ut hic magnoperè simus solliciti. Manifesta autem non incommode rursus distingui videtur, in *Veram* ac *Præsumptam*. Illam describere placet, quando non tantum caussa Inimicitix adest, sed etiam de odio perniciæ ex verbis aut aliis actibus, quibus quis nocuit, aut nocere voluit, reverà constat; *Hanc* verò, quando caussa quidem adest, unde vel à Judice, vel Jure præsumatur alicujus Inimicitia, utpote; quod aliquando contra aliquem sententia lata, aut in caussa capitali patrociniæ præstitum, &c. Cæterò quin tamen de odio ipso ex actu aliquo externo non constat: Qua ratione Inimici præsumuntur, qui de Inimici domo prodeunt. *Can. Accusationibus III. q. 5. Qui cum hostibus meis conversantur. c. 9. X. de Accus. &c.*

Manifesta vel Vera vel præsumpta.

VIII.

VIII. Plures Divisiones suppeditari possent, nimirum Plures Inimic. Capit. Divisiones, quòd Inimicitia Capitalis alia sit *Activa*, quando quis odio extiali aliquem prosequitur; Alia *Passiva*, quando quis sustinet alterius odium; Item quòd alia sit *reconciliata*, quando vel expresse, vel tacite inter partes offensas, remissio injuriarum & offensionum est facta, idque vel recenter, vel jam diu; quæ tamen proprie non est amplius Inimicitia; Alia *irreconciliata*, quando talis remissio non est facta, quæ colligitur ex §. *u. l. de Excus. Tut.* Sed cum hæc faciles sint, aliæ verò ad Inimicitiam in genere consideratam pertineant, nolumus in illis recensendis esse prolixi, sed misis hisce generalioribus, ad specialiora nunc nos conferimus.

IX. Inter hæc autem non immeritò primùm *CAUSSÆ* *Causa Inimic. Capit.* Inimicitia Capitalis, ex quibus scilicet eadem generatur, sunt excutiendæ; In quibus tamen excutiendis facile, ut opinamur, veniam merebimur, si separaverimus Causas Inimicitia Capitalis, Theologicas, Ethicas ac Physicas, à Juridicis, illisque sepositis, hisce tantummodò insitamus: Tractent enim fabrilia Fabri. Causæ autem Juridicæ, quantum quidem nobis perspicere licet, tales sunt, ut non eadem certitudine Inimicitiam nostram cum suâ qualitate producant, ac palam faciant. Sane ad Inimicitiam Capitaalem veram constituendam non quavis indicia & facta pertinent, licet præsumendi egregiam subministrant materiam. Hinc illius causam indubitatam ponor: *IPSAM INIMICI MEI CONFESIONEM*, de qua vid. *Farinac. Inimicitia Capitalis vera inducitur.* *Tr. Crim. l. 1. Tit. 5. q. 49. n. 50.* Hæc enim, uti optima est probatio, *Bald. l. 2. Conf. 195.* Ita neminem amplius sine dubitare, & ad cavendum affarum sollicitat. *Scrupulus tamen adhuc iste remanere videtur: Scilicet vulgarum est Jctorum brocardicum: Propriam turpitudinem contenti non esse Fidem habendam, arg. l. 30. C. de Transact.* Jam verò, qui dicit & confitetur: *Ego sum tuus Inimicus Capitalis; suam omninò turpitudinem confitetur: Sed omisis aliis Ddruum limitationibus, quas vid. apud Aug. Barbof. in Thef. Jur. Locupl. l. 18. cap. 33. Ax. 5.* brevibus respondemus: Regulam illam

procedere, si confitens ex sua confessione sibi commodum capere velit, uti patet ex *d. L. 30.* Unde utique nullius foret momenti illius exceptio, qui tanquam Testis productus, ut à Testimonii se liberaret dictione, eò se tueretur, quod Inimicus esset illius, contra quem deponere deberet. Requiritur enim ut ejusmodi confessio suis innitatur ac firmetur indicis. Extra hunc autem casum confessio serid ac deliberatò prolata ac probata veritatem omninò operatur Inimicitia Capitalis.

Utpote ex
literis Diffi-
datoriis, &
minis occi-
dendi.

X. Sic itaque non tantum Litera diffidatoria, de quibus in *ib. 6.* dictum, Veram inducunt Inimicitiam Capitalem; Verum etiam minæ alterum occidendi, aut insigniter eidem nocendi, Mascard. *de Probat. Concl. 900. n. 17.* Farin. *d. qu. 49. n. 47.* Card. Tusch. *Concl. 149. lit. L. n. 4.* Joh. Sichard. *ad L. 22. C. de Procur. n. 3.* Cravett. *conf. 35. n. 1.* Schrader. *vol. 2. conf. 27. n. 12.* Nam non possunt non ejusmodi minæ ex infensissimo prodire pectore, ut inde de veritate Inimicitia Capitalis nemo nisi davus dubitet. Neque distinguendum puto cum Mascard. *d. L. n. 15.* Wesembec. *P. 1. conf. 43. n. 153.* Salycet. *ad L. 1. C. Qu. lit. unicuique sine Judic. n. 1.* aliisque: Utrum is, qui minatur, tantæ potentia sit, ut possit minas effectui dare, aut etiam utrum solitus fuerit minas exsequi, an non: sæpissime enim vel impotentissimi, nobis sunt infensissimi, còque magis exacerbantur, quo minus quodvis propositum ad exitum perducere possunt. vid tamen Farinae. *d. qu. 49. n. 48.*

An verba:
Non diligo il-
lum, inducat
Inimic. Ca-
pit.

XI. An verò etiam illa confessio huc pertinebit: *Non diligo illum?* Et negandum id ipsum non sine ratione puto: Quis enim hæc pro Synonymis eaperet: *non diligere,* & *odisse?* Siquidem odium; seu inimicitia non nudam tantum denotat privationem amoris, sed & contrariam aliquam ponit qualitatem, vid. *supr. ib. 2. in fin.* Et datur utique medium inter amorem & odium, quod est non amor, non præcisè aliquid vitiosus involvens, ut hinc falsa sit connexio illius: Aut homo est diligendus, aut odio prosequendus. Comprobat hoc

hoc ipsum vel cujusvis sanioris sana conscientia. Quot enim sunt, quos non diligimus, nec diligere possumus, quia non novimus, nec è re nostra putamus, multos habere amicos; At verò idcirco illos non statim detestamur, non odio illorum flagramus. Sunt tamen nihilominus, qui ad præsumptam Inimicitiam leviores, quamvis non præcise Capitalem hanc referant confessionem. Mascard. *d. concl. 900. n. 40. junct. n. 26.* Farinac. *d. qu. 49. n. 52.* Sed nimis profecto fragilem hanc judicamus præsumptionem, nisi alia causa odiosa præcedens, occasionem suppeditaverit ejusmodi verba eruclandi. Vid. Gloss. *ad L. Athleta §. Dant. ff. de Excus. Tut.*

XII. Sed num extra poenæ periculum erit, qui aperte alicui dixit: *Sum Tuus Inimicus Capitalis?* Quod affirmare non dubito: Licet enim ejusmodi homo coram DEO abominabilis existat, nullaque magis re adversus Sacrosancta Numinis præcepta peccetur, quam amorem proximi exuendo, & aperte odium atque inimicitiam profitendo; nulla tamen in Legibus huic peccato constituta reperitur poena; Unde illis tacentibus, & nos tacere necessum habemus, *arg. L. 32. pr. ff. de Recept. qui arbitr. recep.* Neque obstat, quod Scopelismus & Dissidatio poena capitis coërceantur, *L. 9. ff. de Extraord. Crim. Anth. Matth. de Crimin. ad Libr. 47. ff. tit. 5. Cap. 2. n. 3. Dn. Struv. in S. J. C. Exerc. 48. ibi. 87. Carpz. Pr. Crim. qu. 37.* Hujusmodi enim Inimicitia in speciale degenerant crimen, & ad actum proximum conatumque nocendi progrediuntur, quem aliquando poena obnoxium esse constat ex §. 5. & 6. I. de Publ. Judic. L. 6. C. de his qui ad Eccles. confug. & L. 5. C. Ad Jul. Maj. Excel. Dn. Præses in Exam. Instit. tit. de J. & J. Qu. 14. Interim tamen non distendum, quod, si ejusmodi apertus Inimicus existet, Sacerdotibus cura incumbat, eundem omni modo ad reconciliationem cum Adversario commovendi, vel etiam sub poena exclusionis à Sacra Synaxi, adigendi; Quin etiam, si illa Inimicitia in minas sese exferat, poena carceris poterit locum habere, donec cautio præstita altero non offendendo *Carpz. P. 4. C. 15. def. 5. Amad. Eckolt. ad ff. tit. Qui satisd. cog. §. 18. Gail. de Pace*

An ille, qui alterius Inimicum Capitalement se jactat, possit puniri?

Publ. L. 1. C. 2. num. 1. Farinac. p. 3. Oper. Crimin. Qu. 107. n. 36.

Inimic. Ca.
(2) induci-
tur ex insidiis
vita structa.

XIII. Sequitur II. veram Inimicitiam Capitale[m] proprialis Veraducendi causa, nimir. INSIDIE VITAE ALTERIUS STRUCTAE, (2) induci-arg. L. 28. C. de inoffic. Testam. & L. 9. C. de his, quib. ut indign. Idque, sive directò structa fuerint, v. gr. venendò, aut aliis mediis, sive per indirectum, v. gr. falsum testimonium in causa capitali dicendo, frivole aliquem capitis accusando, aut alio quocunque modo: Neque in occulto est hujus rei ratio: Quis enim majore mei odio ardere posset, quam qui vitam meam persequitur, qui illam destruere tentat insidiis, quae naturali hominum cognationi quam maxime adversae, L. ut vim. 3. ff. de 7. & 7. Add. Mascard. de probat. concl. 900. n. 13. Gloss. ad §. 11. l. de Excus. Tur. Menoch. de A. 7. Q. cas. 361. Berlich. Prael. Concl. P. 4. Concl. 20. Idem dicendum de eo, qui bonis ac facultatibus alterius parat insidias, illarumque jaeturam omnibus modis affectat: Nam & ille per indirectum vitam insidiatur, atque sic Inimicus meus est Capitalis, cum bona fere vitae aequiparentur, arg. L. 21. pr. ff. de Excus. Tur. ibique Gloss. c. Frequens de Restit. Spol. Imo alter sanguis hominis dicatur, L. Advocati 14. C. de Advoc. divers. Jud. ibique Gloss. Add. L. Nece. re 4. ff. de agnos. & al. lib. Harprecht. ad §. 4. l. de Excus. Tur. n. 3. Farinac. d. Tr. Qu. 49. n. 5. Mascard. d. concl. 900. n. 8.

(3) Ex abla-
tione & spo-
liatione bono-
rum.

XIV. Excipit hanc III. causa verae Inimicitiae Capitalis: ABLATIO scil. ET SPOLIATIO BONORUM, vel etiam rei cujusdam particularis, modò magni sit pretii. Qui enim bona nostra, vel majorem illorum partem aufert, & hac ratione nos ad incitas redigit, mediisque vitae spoliatur, non potest non exitiali nosmet odio prosequi, quippe quod ipso facto satis comprobatur, arg. l. X. de Restit. Spol. Card. Tusch. Prael. Concl. 149. n. 13. lit. I. Farinac. d. qu. 49. n. 16. Mascard. d. concl. 900. num. 7. & 14. Non itaque attendendum putamus, num clandestina fuerit ablatio, an manifesta, cum utroque modo par damnum inferatur; saltem quod vera hinc inducatur Inimicitia, potissimum quan-

quantum ad ipsum auferentem, intellectum volumus, dissonante licet Farin. *d. l. n. 19.* Hic enim dum consulto ac dolose tam grande bonis nostris inferit damnum, manifestum satis edit Inimicitia adversus nos documentum. Add. Excell. Dn. Fromman. *in Disp. de Inimicit. rh. 13. n. 10. in fin.*

XV. Restat. ut IV. adjiciamus Inimicitia Capitalis vera^{(4) Ex Injuris.} causam, quam constituunt INIURIAE: Hæ enim, si deliberato inferantur, non ex alio, quam maligno atque odii plenissimo pectore proficiuntur, ut adeo illis legitime probatis, manifesta satis sit inferentis Inimicitia: Et si bonorum nostorum impudens Invasor atque populator, pro Inimico reputatur Capitali, prout antea probavimus; Quidni etiam talis famæ nostræ fugillator ac persecutor pessimus? Quia damnum famæ atque honoris multo gravius est damno pecuniario, *L. 104. ff. de R. J. Proverb. c. 22. v. 1.* & perdere honorem ac famam mors quasi quædam civilis est. *Alex. Lib. 6. Conf. 133. n. 8. Goedd. ad L. 103. de V. S. n. 3.* Neque distinguere hic necessum est inter injurias reales & verbales, cum tam pro his, quam pro illis eadem militet ratio: Modo revera sint ATROCES, ut communiter requirunt Ddres. conf. Card. Tusch. *concl. 149. lit. I. Schneidew. ad §. 9. I. de Excus. Tur. n. 8. Farin. d. qu. 49. n. 41.* Quamvis enim injuria, qua talis, ex inimico propullulet pectore, effectus tamen omnino limitat causam præcedentem, ita ut ex levi injuriâ non statim pateat Inimicitia Capitalis inferentis, sed tantum atroci, quæ unde dignoscenda, suppeditat *§. 9. I. de Injur. & L. 7. §. ult. C. pen. ff. eod.* docetque vulgatus verficulus:

Et quidem
atrocius.

His tribus ex causis injuria dicitur atrox:

Facti, Personæ, vel ratione Loci.

Quas causas vel circumstantias si attenderit Judex circumspiciendus: Hujus enim arbitrium neutiquam excludimus, *Mench. de A. J. Q. cas. 263. Carpz. Pr. Cr. Qu. 100. n. 1. seqq.* non difficile erit dignoscere, quamnam injuria sit atrox, hincque facile de ipsâ Inimicitia Capitali postea constabit.

Quod exem-
plis nonnul-
larum quæ-
stionum illu-
stratur.

XVI. Et hinc jam dependent plurimarum Quæstionum, hinc inde à Ddribus agitatarum, resolutiones, quarum quasdam hic exempli loco attulisse, non erit prorsus injucundum. Ita quæserunt: An Capitalis Inimicus sit ille, quid in justo carcere alterum sciens detinet? Et facile idiplum concedimus cum Farinac. *d. P. 3. Oper. Crim. Qu. 49. n. 28.* quod hujusmodi incarcerationatio non minimum aggravet injuriam, *arg. L. 2. ff. de liber. hom. exhib. Add. Wesembec. P. 1. conf. 30. n. 23. & P. 2. conf. 57. n. 9 Card. Tusch. Concl. 79. lit. C. Schrader. Vol. 2. conf. 27. n. 11.* An Judex, qui sine caussa aliquem arresto detinet, sit illius hostis Capitalis? Quod iterum affirmamus cum Schrader. *d. conf. 27. n. 10.* præprimis, si ido detentus, ut gravissimum incurreret damnum, cum Carceris speciem præ severat Arrestum. Vid. Mev. *in Tr. de Arrest. cap. 4. n. 12. & 13. Gail. Tr. cod. cap. 14. n. 1.* An auxorem alterius invitò Maritò detinens, sit Mariti Inimicus capitalis? Quod pariter affirmari potest, ob *c. Accedens 4. X. ut lit. non conest* & ibi Barbof. *Add. Farinac. d. q. 49. n. 83.* Non tamen ad alios Mariti conjunctos hoc facile extendi, ut minus caute facit Bertazzol. *L. 2. conf. 284. n. 10. conf. infr. ib. 31.* An ex libello famoso, quem malè pasim cum Pasquillo confundunt, vid. *Magnif. D. Stryck. in Annot. Inst. ad §. 2. de Injur. inferatur Inimicitia Capitalis illius, qui eum composuit?* Et quoque affirmatur cum multo gravior atque atrocior cæteris sit hæc injuria. *L. un. C. de fam. libell. Harpr. ad §. 1. I. de Injur. n. 160. Perez. ad d. tit. C. n. 1. Carpz. in Pr. Cr. Qu. 98.* An denique qui studiò alteri vulnus in faciem intulit, hoc ipso manifestum faciat, se esse Inimicum ejus Capitalem? Quod similiter admittimus cum Farinac. *d. q. 49. n. 30. Mascard. de Prob. concl. 900. n. 19. Alexand. L. 1. conf. 99. n. 1.* præprimis, si Virgini tale vulnus illatum. Excell. Dn. Præf. *in Exam. Instit. tit. de Injur. Qu. 25.* Nam hujus formæ per cicatricem remanentem multum detrahitur, ut jam non æquè ampla nubendi pateat conditio.

XVII. Hac itaque ratione modos exposuimus, quibus fere ex parte Inimici Activi de veritate Inimicitia Capitalis certi esse possimus, aded quidem, ut qui talia committit, frustra postmodum excipiat, se non esse Inimicum, quacunque ratione etiam ad contrarii probationem semet offerat, *arg. L. 60. §. 6. ff. Locat. Barbof. in Thef. Locupl. L. 14. Cap. 103. Ax. 15.* Ex parte Inimici passivi non nisi praesumpta videtur adesse Inimicitia, unde de eo in sequentibus agemus. Illud saltem, qua durare praesumatur Inimicitia, quae dictis antea modis fuit manifestata? Et puto, quod semel Inimicus meus factus, semper talis praesumatur, quia uti mutatio non praesumatur, sic nec reconciliatio, *arg. L. 22. ff. de probat.* Et praesumitur ut plurimum ex praeterito in praesens. Aug. Barbof. *d. Tr. L. 14. Cap. 70. Ax. 1.* Hinc, qui quondam mihi struxit insidias, Inimicus meus etiam illis jam cessantibus permanere creditur: Idem de eo, qui me bonis quondam spoliavit, licet eadem jubente Judice restituerit; quia ex ejusmodi actu coactio non potest colligi reconciliatio; Aliud si sponte reddidisset: Nam sic exuisse videretur animum hostilem, cum Inimicus Capitalis, qua talis, nihil nobis cupiat saluum, nihil integrum *vid. Cicer. in Orat. pro Quint.*

Quamdiu durare praesumatur Inimicitia. Capit. vera?

XVIII. Progrediendum igitur nunc ad Causas Inimicitiae praesumptae. Sed hic in limine statim mirum alicui videri posset, quod praesumptam statuamus Inimicitiam. Certè cognationem inter homines Natura constituit, *L. Ur. vim. 3. ff. de J. & J.* Quo Jure igitur homo hominis praesumetur Inimicus, & quidem Capitalis? cum insuper omnis praesumptio debeat esse delicti exclusiva, *L. si. pr. ff. pro Soc. & arg. L. 15. ff. de Condit. Insti.* Verum salva res est. Constituit natura inter nos cognationem, & utinam hac sanctius inter homines coleretur! Sed non ita constituit, ut contra eam peccari non possit. Quorsum enim alias tot homicidia, tot furta, tot injuriae, quae quotidie proh dolor! committuntur? Non ergo praesumitur homo hominis Inimicus per se & naturaliter, aut sine signis. Menoch. *de Praesumpti. lib. 5. pres.*

An detur Inimicitia praesumpta?

praf. 43. n. 1. Mascard. d. concl. 900. n. 1. & seqq. Bald. in Cap. constitutus in fin. de Rescript. Cravett. conf. 8. n. 8. Præsumitur tamen ex signis, factis ac gestis. Menoch. d. Tr. L. 1. Præf. 19. pr. cum, quales fructus, talis quoque præsumatur arbor.

Probanda
Inimic. Ca-
pit.

Probare igitur ejusmodi signa vel facta necessum habebit, qui alterum Inimicum suum Capitalemente esse dicit. *arg. L. 2. ff. de Prob. Pruckman. Vol. 1. conf. 43. n. 18.* Quibus probatis, vel vera exinde inducitur Inimicitia, contrari probationem, ut paulò antea monuimus, non admittens; vel Præsumpta, quæ non directò & necessariò ex factò inferitur, sed tantum præsumptive colligitur, vid. *supr. ib. 7.* adeoque contrari probationem omnino admittit: Illius signa ac causas in præcedentibus exhibuimus; restat igitur, ut hujus nunc addamus.

Causa Ini-
mic. Capit.
præsumpta
est. (1) Accu-
satio in causa
capitali.

XIX. Recensentur autem variaz causæ, unde inducatur Præsumpta Inimicitia Capitalis, quæ tamen num semper æque validæ sint ad effectus suos producendos, paulo penitiùs nunc considerandum. Iterum verò potissimum de Inimicitia Activa erimus solliciti, quippe qua posita, ponitur etiam passiva, prout infra pluribus dicemus. Præsumitur autem hæc vel ex actibus Judicialibus, vel Extrajudicialibus. Inter illos prima ponitur ACCUSATIO IN CAUSSA CAPITALI. *L. 14. ibique DD. ff. de Bon. Libert. Auth. Si testis, ibique DD. C. de Testib. Nov. 90. cap. 7. ibique Gothofr. lit. e. & Gloss. verb. odiosum. Gloss. ad L. 15. ff. de recept. qui arbitr. Cujac. ad L. 14. ff. de Procur. & L. 6. ff. de Excus. Barbosa. in Tr. de offic. & potest. Episc. P. 2. alleg. 41. num. 12. Menoch. de præsumpt. Lib. 5. præf. 43. n. 6. Farinac. d. Qu. 49. n. 24. Cravett. conf. 988. n. 4. Card. Tutch. concl. 149. Lib. 1. n. 8. Mascard. d. concl. 900. n. 16. Schneidew. & Borcholt. ad §. item si propter Inimicitias 9. I. de Excus. Bartol. ad L. 3. §. ult. ff. de adim. & transf. legat. & ad L. 13. ff. de Testib. Carpz. Pr. Cr. Qu. 120. n. 44.* Quando scilicet aliquis alterum ejusmodi criminis inculcat, cujus poena vel

vel est mors naturalis, vel civilis, vel etiam infamiae. Cravett. d. conf. 988. n. 39. & 40. Farin. d. q. n. 27. Quod ipsum assertum sicuti quantum ad accusationem calumniosam, quae quis de falso crimine defertur, lubentes admittimus, vid. *supr. ib. 13.* Ita si amore salutis publicae, cuius interest delicta puniri. *L. 13. ff. de Offic. Praef.* accusatio flagitiosi suscipiatur, de eo non nihil dubitamus: Verfatur enim sic Accusator in actu licito, in actu Reipubl. maximè salutari; *L. Eum qui nocentem 18. ff. de Injur.* ibique Dn. Praef. in *Diff. ad d. L. membr. 2.* Unde non videbatur sinistra de eo concipienda opinio: Quicquid tamen hujus rei sit, adhuc putamus, Inimicitiae Praesumptionem militare contra Accusatorem; Neque enim Amor Reipubl. quo ad accusandum fertur, praecise excludit odium Personae accusatae, quippe quam vel idè detestatur Accusans, quòd sit vitiosa; Et nisi Accusator Inimicus esset Accusati, cur ergò ex commiseratione non abstinet ab accusando? Unde si quis ex necessitate officii aliquem accusaret, aliud tandem dicemus, non etiam, si sponte, per *L. 2. ibi: Inter voluntariam accusationem & officii necessitatem C. de Calumniat.* vid. Dn. Praef. d. *Disp. membr. 3. n. 31. Magnif. D. Stryk. in Disp. de Necessitate Officii Cap. 4.*

XX. Sic itaque evicta Inimicitia illius, qui aliquem accusat in causa Capitali, non incongruè quaeritur: An illa Inimicitia etiam post litem finitam durare praesumatur? Loquimur autem hic, ut antea praecipuè occupavimus, non de accusatione calumniosa atque injusta, quippe quam postea quoque durare supra diximus *ib. 17.* Add. Menoch. *Lib. 5. Praesumpt. 43. n. 7.* Sed iusta, & amore Reipubl. instituta; Et praesumi hac finita cessare Inimicitiam putamus: Licet enim ex praeterito in praesens praesumatur; Aug. Barbof. *Lib. 14. c. 70. Ax. 1.* Fallit tamen hoc, si causa, cui ista praesumptio innititur, concidat; Nam sic sublata causa meritò etiam cessat ejus effectus. Consentiant nobiscum Decian. in *Tr. Crim. 2. P. 1. L. 3. Cap. 25. n. 44.* Farin. d. *superius Qu. 49. n. 27.*

An hæc Inimicitia finita lite durare praesumatur?

(2) Testi-
monii dictio
in causis Ca-
pitali.

Nisi sponte
prolata

XXI. Sequitur II. Causa Inimicitiae Capitalis Praesumptae, TESTIMONII scilicet DICTIO IN CAUSSA CAPITALI: Cravett. *conf.* 31. n. 3. & *conf.* 988. n. 39. Menoch. *de A. J. Q. cas.* 487. n. 5. Blanch. *de Indic.* n. 152. Mascard. *de Probat. concl.* 900. n. 17. Bartol. *in Auth. si testis C. de Testib. n. 10. & ad L. 3. & 10. C. eod.* Farin. *d. Qu. 49. n. 76.* Barbof. *ad c. Meminimus 13. de Accusat.* Quae tamen non aliter quoque Testem arguit Inimicitiae Capitalis, nisi is sponte contra alterum deposuerit: Nunquam enim non, qui sponte semetingerit Testimonio dicendo, sinistra laborat opinione, arg. *L. 25. ff. de Procur. B. Brunnem. ad Wesenbec. tit. de Testib. Qu. 6. Add. Blanch. d. Tr. n. 154.* Aliud ergo, si quis coacte Testimonium perhibuisset, cum in facto coacto nullus praesumatur dolus, nulla animi perversitas. Sed num etiam coacte praesumitur perhibuisse, qui ad perhibendum a Iudice citatus comparuit, & Testimonium perhibuit? Et quamvis hoc proprie dici non possit, cum nulla praecesserit violentia; quatenus tamen violentia sequi potuit, & Iudex non comparantem cogere omnino id ipso adfirmamus. Et talis ergo non poterit dici Inimicus Capitalis, quia, qui iubente Iudice aliquid, quod non est alias illicitum, facit, extra omnem videtur esse dolum *L. 107. §. 1. ff. de R. J. Tiraquell. de Pen. temper. caus. 34. n. 4.*

(3) Actio
de bonis omni-
bus, aut mayo-
ri eorum par-
te intentata.

XXII. Progredimur ad III. Causam, quae est, ACTIO DE OMNIBUS BONIS, AUT MAIORI BONORUM PARTE INTENTATA: Nam & hinc in Actore Inimicitiam Capitalem praesumunt Bartol. *ad L. 3. ff. de adimen. Leg. Bald. ad L. Athleta §. dant remissionem ff. de Excus. Salycet. ad L. 16. C. de Excus. Tut. Menoch. de A. J. Q. cas. 110. n. 3. Mascard. d. Concl. 900. num. 7. Cravett. conf. 387. n. 28. Perez. ad Tut. Cod. de Excus. Tut. n. 5. Card. Tusch. *concl. Praet. 149. lit. I. num. 6.* Carpz. *in Pr. Cr. Qu. 120. num. 45.* Theflaur. *Dec. 61. n. 4.* Cothman. *Vol. 3. Resp. 30. n. 61.* Idque tum ob *L. 21. pr. ff. de Excus. Tut. §. 4. l. eod. & c. 1. vers. illum de Restit. Spoliat. in 6. & Conf. Crim. art.**

art. 26. verb. Umb groß Gutt rechtet / &c. tum etiam quia causa bonorum dicitur causa vitæ, in *L. 14. C. de Advoc. divers. Jud. Conf. supr. tb. 13. in fin.* Imo major fere poena videtur amissio bonorum omnium, quam mors, *arg. L. 5. §. 1. C. ad L. Jul. maj. Christoph. Crus. de Indiciis Delict. p. 1. Cap. 9. n. 10. §. 11. Add. Bachov. ad Wesembec. tit. de Excus. n. 3. verb. Inimicitia.* Quod ipsum licet extra omne dubium positum, si actionem supponamus calumniosè motam, utpote: si quis alterius se simulaverit Creditorem, ut cum pecunia emungeret, &c. Quodsi tamen de actione loquamur justè intentata, non adeo hoc certum atque in dubium. Sane jure suo sic utitur Creditor, neque ex alia causa, nisi ut suum consequatur, videtur actionem instituisse; Qua ratione itaque hinc Inimicitiam Capitalementem colligemus; Id quod perspexisse videntur Ddres allegati ab Honded. *Conf. 107. n. 36.* Verum si singula accuratius ponderemus, nihilo minus non penitus ab omni Inimicitia suspicione immunem credimus Actorem, etiam in jure fundatum. Quis enim nescit, optimum quemq; execrari lites, etiam judiciales, nihilque magis in votis habere, quam, ut, quantum fieri possit, quam longissime ab illis sit remotus? *L. item si res 4. §. 1. ff. de alien. judic. mur.* Quodsi ita est, ut omnino est, quis non irasceretur moroso suo Debitori, quem precibus bonisque verbis commovere nequit, ut accepta restituat? Quis non in eum odium deflesteret, cum quo molestam procedendi in Judicio viam subire necessum habet?

XXIII. Neque est, quod quis dicat: Hoc tamen odium non statim Capitale dicendum. Concederem enim illud, si ex sola animi acerbitate & rancore aestimatio Inimicitia Capitalis dependeret; Verùm cum hoc non sit, sed præter intensiorem animi commotionem, etiam ad objectum gravius ac prætiosius in dijudicanda Inimicitia Capitali sit respiciendum; in hoc verò casu odium versetur circa rem, quæ alicui jacturam bonorum inferre potest, non immeritò illud pro Capitali habemus. Quamvis autem sint, qui potius Quasi Capitale hoc odium appellare velint, uti Carrer. in *Tr. de Indic. §. quantum Indicum*

An hæc Inimicitia statim Capitalis dicenda?

sub. n. 14. Cruf. d. Tr. de Indic. Delict. P. 1. Cap. 9. n. 11. & alii passim, illi tamen in effectu à nobis non dissentiunt: Saltem non nihil strictius vocabulum ⁷⁰ Capitale accepisse videntur, sicque Inimicos propriè Capitales dixisse, qui vitæ alterius insidiantur, ac naturale hominis Caput appetunt; Quasi Capitales verò, qui caput Civile petunt, aut bona ac famam alicui auferre conantur: Conf. *supr. ib. 3.* Quà quidem in re facilè quemvis suo permittimus abundare ingenio, præprimis cum vox *Quasi* nunquam verè in Jure nostro essentielle aliquod ipsius rei inferre soleat discrimen. Vid. D. Link. in *Disp. de Synecogoremate Quasi.*

Procedit hoc in Judiciis nõ solum petitorii, sed etiam possessoriis,

XXIV. Cœterum non tantum in Judiciis petitoriis procedit hæc conclusio, sed etiam possessoriis. Quod quàmvis inficias eat Blanch. *de Indic. n. 128.* ob id, quod de modico hic agi putet præjudicio; Malè tamen nostræ Judiciis: An enim modicum præjudicium, ubi agitur de universæ possessionis privatione? Vid. *Farinac. d. Qu. 49. n. 12.* Et quis nescit, quod majori longe vehementia, majori impetu concertare soleant litigantes in possessorio, quam petitorio, adeo ut non raro ad arma hic deveniant, sibi que ipsis jus dicere non vereantur, prout constat ex *L. Si quis in tantam 7. C. Unde Vi* Add. *Cruf. d. Cap. 9. n. 11.* Unde extraordinariè olim in his causis jus dicebatur, *1. 1. 1. & ff. de Interdict.* Adde, quod ut plurimum Judicia possessoria præcedat violenta aliqua expulsio, aut turbatio, ut adeò multò magis animo irritato atque incenso ad Interdicta convolent, inimicitiasque concipiendi causam habeant.

Et durat finita lite,

XXV. Num autem hæc Inimicitia finita licet lite, nihilominus adhuc durare in Actore præsumatur, non inconcinne iterum hic quæritur? Et, si calumniosus fuerit Actore, nullum de eo, ut *supra ib. 17.* diximus, dubium: Hic enim ex condemnatione atque poena calumniæ imposita, novam concipiet vindictæ cupidinem; sed & idem adhuc puto in Actore, victoriam reportante, post tot præsertim litium ambages, tot difficultates: Fere namque semper moleste ferre solet, qui bonitate causæ fretus, brevissimum sibi pollicitus processum, quod tanto intervallo litigare necessum habuerit, non sine gravissimo tempo-

temporis, quo tamen nihil pretiosius, atque impensarum dispendio. Rarius enim victores, omnes, ut plurimum nullas, vel ad minimum paucas recuperant impensas, praesertim si victus probabilem habuerit resistendi causam, *L. Eum quem temere 79. ff. de Judic. Blanchi. d. l. n. 133. seqq.* quem allegat & sequitur Farinac. *d. Qu. 49. n. 6.* Neque obstant supra *th. 20. de Accusatore tradita*, quod scilicet hujus odium cessare praesumatur finita accusatione; Quoniam alia ratio est Actoris, alia Accusatoris, alia Actionis, alia Accusationis, prout cuilibet negotium ipsam intuenti est in propatulo.

XXVI. Succedit IV. Inimicitiae Capitalis praesumptae causa, (4) *Quaestio Status mota.*
 nim. *Quaestio Status mota. L. 14. pr. ibi: Capituli Status mota. accusaverit ff. de bon. Libertor. & arg. §. 12. l. de Excus. Tut. L. 9. §. fin. ff. de his, quae ut indign. Bald. ad L. 3. ff. de Jurisd. Mascard. d. saepius concl. 900. num. 6. Cruf. d. Cap. 9. n. Accur. ad Nov. 90. c. 6. Cujac. ad d. l. 9. §. fin. ff. de his quae ut indign. Menoch. L. 5. prof. 42. n. 2. Barbosa. in Tr. de offic. & Potest. Episc. p. 2. alleg. 41. n. 7.* Dicebatur autem illi quondam status quaestio mota, cujus status vel conditio civilis in dubium vocata, utpote si cum liber esset, in servitutem fuerit petitus, *d. L. 14. Pr. ff. de bon. Libert.* Quae res, cum miserrimam conditionem inferret alteri, non poterat non exinde illius, qui talem alterius conditionem appetebat, odium praesumi perniciosum; quinimò si manifesta esset calumnia petentis, manifesta satis ac vera hinc patebat Inimicitia. Sed cum hodie, sublata fere servitute, parum ad nos haec Status Quaestio, operam perderemus, si plura de ea proferremus; Illud tamen, quae usum hodiernum, ad huc quaerere lubet; An non, qui hominem proprium, quales nos hodie-
 pasim reperiuntur in vicinia, in servitutem revocat, ejus praesumatur Inimicus Capitalis? Quod adfirmare non dubito: *nis Homini- bus propriis*
 Cum enim libertas res sit inestimabilis, §. *fin. l. Qui & ex quib. caus. manum. lic.* Conditio verò hominis proprii servituti pristinae maxime sit gemina, Husan. *de Homin. propr. cap. 6. n. 28. & seqq.* Quanta, quaeso, pernicietas infertur illi, cujus status hac ratione labefactatur? Sane gravis è Regno in servitutem casus
 est

est. Neque aliud dicendum putarem de illo, qui Nobilitatem alicujus in dubium vocaret: Aut enim calumniandi & detestandi animo id faceret, aut diffamationem liquido probaret; illo casu clarus esset animus hostilis; hoc vero præsumeretur, quod nemo non censeatur detestari illum, qui superbe affectat, quod in rei veritate non est.

(5) *Advocatio
feu Procuratio
in Causa criminali.*

XXVII. Et sic ad V. nunc devolvimur Inimicitia Capitalis præsumptæ Causam, quam elicere volunt ex ADVOCATIONE ET PROCURATIONE IN CAUSA CRIMINALI, ita ut illum, qui Accusatori in formanda accusatione assistit præsumant Inimicitias Capitales concepisse contra Accusatum Gloss. ad L. 1. §. 3. & 4. ff. de Calumn. & L. Post. Legatum 5. §. hic vero 10. ff. de his quib. ut indign. Farinac. d. Qv. 49. n. 73. Blanch. de Indic. n. 138. Quo quidem stante, quot non fovèbit Inimicitias solertissimus quisque Advocatus, qui clientum turba abundat? Ut adeo nec mirum cuiquam videri debeat, rot odiis atque calumniis expositos esse Advocatos. Quamvis, si tritum illum sermonem, quem toties jacitare solent ipsi Advocati, sequi velimus: *Der Sachen Feind / der Leute Feind* / non minimum enervetur hæc Præsumtio. Et sane, si dicendum quod res est, prudens Advocatus, prout suis commodis præcipue cavere debet & solet, hanc suspensionem odii suscepti laborat abs se modis amoliri quibuscunque, quippe cujus quam maxime interest, odisse neminem, humanitatisque fama florere, ut adeo, si causa civilis, in qua contra alterum Patrocinium prælitum, vix quicquam sinistri de Advocato præsumendum, nisi alia concurrant indicia. Vid. Honded. Conf. 107. n. 33. seqq. Sed quid, si causæ criminales? Hic certe ipsa causæ qualitas efflagitat, ut Advocatus suam prodat indignitatem, ut crimina accusati mordaci calamo perstringat, ut poenam urgeat, & Reum in visum reddat; quidni ergo Inimicitia Advocati Capitalis præsumeretur? Vid. Decian. Tr. Crim. p. 1. L. 3. cap. 25. n. 18. Cum etiam is, qui cum Inimico meo capitali conversatur, ut hoc casu Advocatus cum Accusatore, meus pariter

pariter censeatur Inimicus Capitalis. Vid. *infr. ib.* 30. Multum quidem in contrarium urgent *L. 14. §. 9. ff. de bon. Libert.* ibi: *Si Patroni filius advocacionem accusatori libenti præstitit, non est repellendus; Neque enim Advocatus accusat; Verum bellissime hoc limitat Gothofr. in not. ad d. L. lit. d. & restringit ad Advocacionem necessariam, utpote in qua propter officii necessitatem omnino cessabit Præsumptio Inimicitæ Capitalis, prout clare satis indicat L. 5. §. 13. ff. de his, quæ ut indign. Non etiam in Advocacione voluntaria Conf. *supr. ib.* 21.*

XXVIII. Sed quid de Judice dicendum, an ille sententiam contra aliquem ferendo, ejus præsumitur Inimicus Capitalis? Et quidem si *injusta* sententia, & res, de qua lata, alicujus momenti, facile id ipsum concedo, cum hac ratione ex injuria alteri illata satis manifestæ sint Judicis Inimicitæ; Ast, quid si sententia *justa*, ac Legibus conformis? Sunt, qui hoc casu extra omnem Inimicitæ suspicionem ponunt Judicem in Causa civili, inque Processu Accusatorio, vid. Decian. *d. L. 3. cap. 23. n. 60.* Non etiam in Processu Inquisitorio, quod in hoc Accusatoris partes subeat Judex, hincque ad instar Accusatoris præsumatur Inimicus inquisiti, cum surrogatum sapiat naturam illius, cui surrogatur *arg. L. 28. §. 1. ff. de Cond. & Demonstr. & L. 32. ff. de Jur. Dot.* Verum non video, cur non etiam in processu in Inquisitorio Judex a præsumptione Inimicitæ Capitalis sit absolvendus? Nec enim Judex inquirens proprie, sed *variarum* Accusatoris partibus dicitur fungi. Christoph. Crus. *de Indic. Delict. P. 1. Cap. 9. n. 12.* Non igitur ab Accusatore ad Judicem proceder argumentum. Accedit, quod Accusator sponte accuset; Sed Judicem ad inquirendum compellat necessitas, *L. Congruit 13. ff. de Offic. Pras.* Est siquidem viva Justitiæ Imago & Lex animata? Ecquid autem justitiæ magis relinquitur, quam injuria? Quid salutis Reip. cujus salus suprema Lex est, magis magisque conducit, quam punire facinorosos, vindicare Justitiam violatam; Unde Brocardica: Reipubl. interest, ne delicta maneant impunita, imo turbantur lætitiæ & gaudia hominum, quotiescunque criminosi dimittuntur impuniti *L. 3. C. de Episc. audient. Crus. d. cap. 9. n. 14.*

Nisi sit necessaria,

An Judex contra aliquem pronuncians, ejus præsumatur Inimicus Capitalis?

An ille, contra quem lata sententia, præsumatur Judicis Inimicus Capitalis?

XXIX. Annon autem ille, contra quem lata sententia, Odium Capitale præsumitur concepisse adversus Judicem? Adfirmant hoc plerique Ddorum, non tantum si sententia causam criminalem concernat, verum etiam si amissionem omnium bonorum, aut maximæ eorum partis, vid. Farinac. *d. qu. 49. n. 62.* Sed non omni penitus dubio hoc ipsum carere videtur. Equidem non ignoramus, quod tenacem sæpius homines illorum, quæ contra voluntatem patiuntur, foveant memoriam, licet ipsi haud rarò hujus suæ fortunæ exstiterint fabri; Neque in Inimicitia Capitali præsumendâ, tam inspiciendum esse, an ex parte alterius iusta Inimicitia causa data, quam in genere, an talis data, quæ possit animum ad iracundiam provocare; Bartol. *ad L. 1. ff. de his, quæ ut indign.* Ritterhus. *ad Nov. P. 9. Cap. 6. n. 96.* Obstare tamen his omnibus videtur, quod unusquisque se submittere censeatur legibus, & æquo animo agnoscere Judicis sui arbitrium, ut adeò non possit præsumi Inimicitia illius, qui juxta Leges condemnatus. Putamus igitur tunc demum procedere illam Ddorum conclusionem, si alia concurrant indicia, ex quibus haud obscure pateat, quam molestè tulerit sententiam condemnatus, utpote, si ab eâ appellasset, si executionem inivitus & reluctans admisisset, &c. Farinac. *d. qu. n. 68.* Alioquin, si sponte adqueverit sententia, non poterit ex eo solo, quod adversa fuerit, præsumi aliqua Inimicitia, cum forsitan causæ Injustitiam agnoverit condemnatus, sicque jure suo, quod habere videbatur, iubens cesserit.

Præsumitur etiam Inimicitia ex conversatione atque amicitia cum Inimico Capitali.

XXX. Atque hæc de Actibus Judicialibus sufficient, quatenus ex illis præsumatur Inimicitia Capitalis; Restat, ut unicum adhuc actum Extrajudiciale adjiciamus, unde similiter colligitur Inimicitia, qui est; CONVERSATIO ATQUE AMICITIA CUM INIMICIS NOSTRIS CAPITALIBUS. *l. 3. III. q. 5. c. Repellantur 7. § c. cum oporteat 19. X. de Accusation.* Bald. *in L. liberi 28. n. 3. C. de Inoffic. Testam.* Bartol. *in L. tutor 3. §. si tutor 12. de suspect. tut.* Salycet. *in l. un. C. de rapto Virgin. n. 10. Mascard.*

Mascard. *concl.* 900. n. 31. & 39. Card. Tusch. *concl.* 149. in-
pr. Lit. I. Cravett. *conf.* 386. n. 1. Menoch. *de Præs.* lib. 5.
præs. 42. n. 12. Cujac. *ad Lib.* 5. tit. 3. *Sentent. Pauli.* Schnei-
 dew. *ad §.* 2. I. *de Injur.* Barbof. *ad c.* quicumque 11. *de sentent.*
excomm. in 6. *post alias quas allegat.* Welembec. P. 3. *Conf.* 116.
 n. 12. Intelligimus autem amicitiam proprie sic dictam, ma-
 gnā & continuā, *arg. L.* 28. *in fin. C. de Inoff. Testam.* & 4.
 un. 2. *F.* 57. quæ ita comparata est, ut idem velint Amici, idem
 nolint, Barbof. *in Thesaur. Locupl. L.* 1. *Cap.* 57. Hæc enim, si
 cum Inimico nostro Capitali intercedat, nullum dubium est,
 quin præsumptionem inducat Inimicitia, etiam nobiscum con-
 tractæ, juxta vulgatum illud:

Noscitur ex socio, qui non cognoscitur ex se,

Et pares cum paribus facillime conjugantur. Vid. *Alexand.*
Vol. 1. *Conf.* 99. n. 4. Saltem an ad Capitalem usque se ex-
 tendat hæc præsumptio, nonnihil dubium. Negant illud
 Farinac. *de Qu.* 49. n. 61. Mascard. *d. Probat. concl.* 900. n.
 28 aliique. Neque etiam ^{ro} Capitalis in allegatis LL. depre-
 henditur; Sed si tanta in ista conjunctione adsit familiaritas,
 ex qua societas consiliorum & conspiratio quædam colligi pos-
 sit, quidni etiam Odium Capitale, præsumi posset in ipso ami-
 co mei Inimici? Præsertim cum vocabulo Inimicitia simplici-
 ter in Jure nostro posito, Capitalis illa plerumque intelligenda,
 si effectus eminentior ex ea sequi debeat. Gothofred. *in not.*
ad L. 3. *pr. de Testib. lit.* 1.

XXXI. Eodem fere modo se res habet cum Consanguinei ex con-
 sanguinitate
 & affinitate
 cum Inimico.
 neis & Affinibus Inimici mei Capitalis; Nam & hi præsumun-
 tur mei Inimici, Anton. Faber *in Cod. Sabaud. L.* 3. *tit.* 4. *def.*
 4. Licet enim rara dicatur inter Fratres concordia; attamen
 nemo unquam carnem suam odio habuit, aut habere creditur:
 Unde Fratris mei Inimicum & ego odio prosequi recte præsu-
 mor: Quamvis ad septimum usque gradum hanc Inimicitiam
 extendere velle inhumanum sit, & fere diabolicum. *Magnif.*
Dn. Ziegl. in Dicass. concl. 13. §. 37. Sicut nec statim Vatinia-
 num

num hoc odium dicendum, nisi injuria, quæ illud excitare censetur, in me quoque redundet, *arg. §. 2. & 3. I. de Injur.* Conf. Bald. in *L. un. C. de Rapt. virgin.* Bartol. in *L. Lex Cornelia ff. de Injur.* Cravert. *Consl. 41. n. 3. & Conf. 119. n. 1.* Card. Tusch. *concl. Pract. 156. lit. I.* Barbof. *ad c. quicumque 11. de sentent. excomm. in 6. Cujac. ad Lib. 5. tit. 3. Sentent. Pauli. Schneidew. ad §. 2. I. de Injur.* Aut consanguinitas vel affinitas tenerrimò aliquo amore sit devincta; Et sic tandem admitto, quod in Mariti conjunctis *supr. ib. 16.* fuit negatum.

An Inimicitia Capitalis Passiva, præsumatur Activa?

XXXII. Missis nunc causis, unde præsumatur Inimicitia Capitalis Activa, paucis adhuc de Inimicitia Passiva dicendum. Et primò quidem non immeritò quæritur: An non etiam omnis Inimicitia Capitalis Passiva, præsumatur Activa? Quod adfirmandum utique putamus, cum nemo facile Inimico suo benè velle credatur, *arg. L. 9. pr. ff. Quæ ut indign.* Nec quisquam tantæ præsumatur vecordix, ut illum sibi Amicum aut non infestum fingat, quem ipse acerrimò odii prosequitur, juxta illud.

Ab alio expectes, alteri quod feceris.

Admodum enim propensi sunt homines ad Jus talionis exercendum, nihilque altiores in Natura humana radices egit, quam Vindictæ cupiditas, quod agnoscit Poëtâ, canendo:

Est vindicta bonum vitæ jucundius ipsa.

Et quamvis hominibus nihil minus conveniat, quam Vindicta, quippe quæ folius DEI propria est, prout ipse eandem sibi vindicat: *επει δὲ ἐκδίκησις, ἐπει δὲ ἀποδίκησις*, & hinc in homine non videatur præsumenda; Malus tamen omnis facile suspicax, & mala, quæ infert, timet ab altero, licet optimus quisque alius de altero benè præfagiat, nec facile sinistram de quoquam concipiat opinionem.

An quis Inimici sui Veri præsumatur Inimicus?

XXXIII. Atque hoc est, quod Inimicitia ad Prædicamentum Relationis à Philosophis referatur, ad quod duo distincta subjecla simul existentia requiruntur. Thom. Sagit. in *Axiom. Log. Cent. 3. Dec. 8. Ax. 8.* Ut sit non tam in casu, quo alterum subjeclum activæ, alterum passivæ Inimicitix dicitur, quam

quàm quo in utroque subjecto Inimicitia Activa, seu mutua esse contenditur: Passiva enim semper præsumitur Activa fieri, quamprimùm sc. quis se Inimicitiam ab altero pati deprehendit, quoniam relata se mutuo ponunt, debentque inter se reciprocari. Sagittar. d. Cent. 3. Decur. 9. Ax. 2. Hinc itaque facilis est responsio affirmativa ad Quæstiones: An is qui se alterius Inimicum professus, Jure de altero reciprocum odium præsumat? An ejus, qui mihi struxit insidias, Inimicus præsumar Capitalis? An Fur ac spoliator honorum meorum, item: An injuriam mihi inferens atrocem, meum odium timere necessum habeant? Illud tamen non inficior, quòd, licet ex una parte vera sit Inimicitia, ab altera nihilominus possit esse falsa: Quæ etiam causa fuit, cur inter præsumptas collocare libuerit has Inimicitias: Dantur enim ejusmodi Pectora Generosa, quibus turpe est odium reciprocare, atque injuriæ vindictam appetere; Interim tamen reciprocare præsumuntur, donec per contrarias probationes semet purgaverint.

XXXIV. Idem modus præsumendi licitus erit, etiam in subjecto Inimicitia Præsumptæ Passivo, ita, ut accusatus præsumatur odium retorquere in Accusatorem: Is, in quem testimonium illud, in dicentem: Reus, de omnibus bonis, aut maxima illorum parte, conventus, in Actorem ejusque Advocatum, &c. Quæ Præsumptiones cum oriuntur ex Injuriâ putativè illatâ: Justè an injustè nihil refert, Rittershus. ad Nov. P. 9. Cap. 6. n. 96. nondum amotæ censentur, postquam probatum, injuriam reverà non esse illatam, sed tunc demum, cum constat, illa facta alterum pro injuriis non reputasse.

XXXV. Quæ omnia cum clara sint, ulterius non ducimus; illud tamen antequam Inimicitiarum Capitalium causas plenè mittamus, ultimò adhuc monemus, quod, cum odia ex animo descendant, hic verò non in omnibus idem sit, nec per eadem indicia externa se in omnibus æquè prodant, in dicanda Inimicitiarum gravitate, utramque ferè paginam faciat sagacis Judicis arbitrium, arg. L. 1. §. 2. ff. de Jur. delib. Carpz. in Pr. Crim. Qu. 120. n. 46. Hic igitur non cœco statim ductu

An Inimicitia
Præsumpti
Passivi?

In Inimicitia
Capitali di-
judicanda
multum va-
let Arbitri-
um Judicis.

allegatis indicis inhæreat, sed probe dispiciat, an talia sint, unde Inimicitia Capitalis jure colligatur, & num etiam manifestò satis sint probata. Aldobrand. ad §. 11. I. de Excus. Tut. n. 12. Rosenthal. de Feud. Cap. 10. concl. 17. n. 33. Examinet itidem, annon contraria Indicia appareant fortiora: Inquirat in illius, qui fertur Inimicus, vitam anteaclam, conditionem & qualitatem: Sanè ad odium propensiores censentur foemina, quam masculi: Attendat quoque mores locorum: Non enim eadem facta ubique pariter ignominiosa, odiumque excitantia: Imò si quæ aliæ circumstantiæ occurrant, easdem providè obfervet: Quà ratione non difficile erit, an Inimicitia Capitalis ex aliquo facto nata, vel non, adjudicare. Vid. Menoch. de A. J. Qu. Lib. 2. cas. 110. Decian. Tr. Crim. P. 1. L. 3. Cap. 25. n. 36. Mascard. de Prob. concl. 900. n. 25. & 44. Aldobrand. d. l. n. 29. Earinac. d. Qu. 49. n. 86.

An, si Judicium nondum factis ex Indiciis constat de Inimicitia Capitali, allegans posset illam juramento confirmare?

XXXVI. Sed, dixeris, quid, si hæc omnia attenderit Judex, nondum tamen satis constat de Inimicitia Capitali, annon, si allegans jurare velit, se firmiter credere, alterum esse Inimicum suum Caputalem, erit admittendus? Et non puto admittendum, in causa præsertim graviori: Siquidem nemo alterius sinistra opinione sine sufficienti causa gravandus, arg. L. 74. ff. de R. J. Et quis scit, cum juraturus jam magis Inimicus præsumatur, an non ex mero odio ad jurandum semet offerat, saltem ut alter suspicionem apud alios incurrat, ipse verò effectu Inimicitia Capitalis gaudeat: Accedit, quod Præsumptio jam tum sit medium probandi extraordinarium, cui si alterum, sc. juramentum, accederet, duo singularia cumulerentur, quod juris nostri ratio non admittit, arg. L. 1. C. de dot. promiss. Barbof. in Thes. Loc. L. 17. cap. 35. Art. 2. De Judice quidem suspecto constat, quod, si pars illum suspectum esse, liquidò probare non possit, in supplementum admittatur ad Juramentum Perhorrescentia, quo jurat se credere, se non posse à Judice inferiore æquam atque incorruptam impetrare Justitiæ administrationem. c. 11. §. 2. de Rescript. in 6. Dn. Lauterb. & Felmann. de Juram. Perhorresc. Verum hoc, quia defectus Judicis

Judicis facile per Judicem Superiorem, aut Commissarium suppleri potest, admittitur; id quod in aliis non æque facile procedit.

XXXVII. Atque sic nunc ad *SUBJECTUM* progredimur. *Inimicitia Capitalis*: Repetendum verò hic ex præcedentibus, quod *subjectum Inimicitia Capitalis* duplex sit: *Relatum* sc. & *Correlatum*, quorum hoc etiam commodè includit *Passivum*: Non fecus atque *Amicitia*, quæ nunquam est hominis solitarii, ut ut amor vel odium unius tantum possit esse *subjecti*, nec pertinet ad amoris vel odii *essentiam* redamari, aut vicissim ab altero odio haberi; bene tamen ad *essentiam amicitia vel Inimicitia*, amor odiumve mutuum: Unde commodè quis dicitur odium in mortuos exercere, sed non *Inimicitiam*, nisi etiam generalius accipere velis vocem: *Odium*, uti nos passim fecimus in hac *Dissertatione*. Quantum Itaque ad *Subjectum Relatum*, si in genere supponeremus *Inimicitiam*, dicere forsan possemus, illud constituere omnes, qui sunt odii capaces, & hac ratione non tantum furiosos, atque Infantes non excluderemus, sed ne quidem bruta: Quod enim etiam in hæc affectus cadant, haud facile negabunt *Moralium Ddres*. Vid. *Wendel. in Phil. Moral. L. 1. C. 36. Q. 6.* Verum cum hæc suppositio non habeat effectum, sine scrupulo eam dimittet *Ulpianus*, potiusque specialius considerabit *Inimicitiam*, quatenus in *Jure* usum habet: Quæ ratione jam *Subjectum relatum* erunt: *Omnes homines*, qui rationis usu gaudent, *arg. L. 3. §. 1. ff. de Injur. Correlatum* verò *homines simpliciter*, sive rationis usu gaudeant, sive non *arg. d. L. 3. §. 1.*

XXXVIII. *Subjectum* excipit *OBJECTUM*, quod constituit *Salus* alterius, illaque omnia, in quibus *salus* illa consistit, qualia sunt *Vita, Fama, Bona, corpus* atque *anima*: Hæc enim omnia qui integra habet, de eo bellissime agi *jure* dicitur merito; illius verò *Salutem* in *vita civili* vacillare quis non diceret, cui vel unum ex his periclitatur? Sed horum explicatio cum dependeat ex illis, quæ supra occasione *Causarum Efficientium* attulimus, ideo diutius illis immorari nolumus. *Potius*

Subjectum
Inimicitia
Capitalis.

Objectum.

Forma. tius ad FORMAM Inimicitia Capitalis descendimus, quæ tamen pariter ex integra definitione, quam supra adduximus, desumenda, fereque dependet à FINE, qui non tantum in averfione Inimici confiftit, fed etiam perfecutione & pernicie faluti

Finis.

Differentia Inimicitia Simplicis à Capitali. ejus inferenda: Sola enim averfio simplicem potius denotat Inimicitiam, feu fimultatem, uti dicitur in *L. 3. §. 11. ff. de Adimen. & transf. Leg.* qua congressus hominis cujusdam declino, nec ipsi grave aliquod damnum infero, fed saltem commodis ipsius non infervio, quæ ideo parum in Jure nostro attenditur; At *Inimicitia Capitalis* intra hosce terminos non confiftit, fed & damna infert insignia, aut ad minimum inferre studet; Dantur enim, quibus impotentia obstat, quò minus noceant, & id, quod intendunt, perficiant; Interim tamen impense, ut alteri noceatur, precantur, & si ab aliis nocitum fuerit, applaudunt, inque sinu suo gaudent.

An ad Inimic. Capit. præcisè requiratur major animi motus?

XXXIX. Qua occasione non incongruè quaritur: An non etiam præcisè major & vehementior animi motus requiratur ad Inimicitiam Capitaalem? Quod non puto: Equidem ira suos gradus accipit ex animi commotione; sed non præcisè odium aut Inimicitia: Licet enim dentur Inimici, in quibus vehementia effectus haud rarò se conspiciendam præbeat, dum & oculis ardent, dentibus frendent, inque furorem quasi convertuntur, non tamen hoc præcisè ad essentiam Odii Capitalis requiritur, cum Inimicus, quò Capitalior, eò magis suum sæpe occultet odium, specieque quadam humanitatis adumbret: Sicuti docent odium Simeonis & Levi, contra Hemor & Sichem, *Gen. c. 34.* Item Joabi contra Abner, *2. Samuel. 3.* & aliorum passim: Scilicet, quia hac ratione eò faciliùs incauto perniciem accelerare potest: Ut enim Scopuli marini, qui sub aquis latent, illis, qui apparent in conspectu, eminentque, navibus multò sunt nocentiores; Ita & occultæ Inimicitia sub specie falæ Amicitia latentes, majora dare damna solent, ut ex Lucill. in *Autholog. L. 2. refert. Cruf. de Indic. Delict. P. 1. Cap. 9, n. 14. & Cap. 78. n. 6.*

XL. Sequuntur nunc tandem, expositis Causis, Inimicitiarum Capitalium EFFECTUS, ubi iterum nobis discernere liceat Effectus Morales & Theologicos, ab illis, quos Jura nostra proponunt, illosque Theologorum & Moralistarum committere indagini; His verò paulò longius insillere; Progrediemur autem in his exponendis à Personis ad Res, à Rebus ad ipsa Judicia, In genere dummodò in genere id anteà notaverimus, quòd Jura nostra semper ferè præsumant: Inimicum de Inimico pessima cogitare, sibi que invicem infidias struere, ac mala cupere continuo. Mascard. de Probat. Vol. 1. concl. 98. n. 2. Befold. P. 2. Conf. 295. n. 1. aded, ut quicquid inter illos gestum, ex Inimicitia gestum censeatur. B. Brunnem. ad L. un. C. si propt. Inimic. creat fact. n. 3. utut aliquam præ se ferat Amicitia speciem, arg. L. 9. ff. Pro Soc. Prukman. Conf. 18. n. 23. Unde fit, ut etiam munera illorum sint suspecta. Tiraqu. rom. 7. limit. 63. n. 95. Et nostra permagni interfit, ut quàm sejunctissimè ab illis vivamus L. 1. ff. de Serv. ex port. L. fin. C. de Pañ. int. Empt. & Vend. & neutiquam nos iis credamus, c. 4. X. ut lit. non cont. Excell. Dn. Fromman. in Diff. de Inimicit. ib. 18. & 19. Quoniam quem metuunt oderunt, quem quisque odit, periùse expetit, uti ex Ennio refert Senec. in Oedip. Cap. 3.

Effectus Inimic. Capitalium.

XLI. Quo in genere notatò, Primum, ne quid anti- In specie; quitatis ignoretur, inter speciales Effectus pono, quòd INIMICITIA CAPITALIS INTER DOMINUM ET SERVUM ORTA, COGAT (1) Effectus est, quòd ob illam Dominum, ut SERVUM BONIS CONDITIONIBUS VENDAT, S. fin. nus cogi possit ad vendendum Servum, I. de his, qui sui vel. al. jur. Modò servus fuerit innocens, ac sit ad vendendum Servum, flagitiis suis Dominum ad iram odiumque non concitaverit. Ex quo colligo, quòd, si Nobilis hominem proprium Odio plus quàm Vatiniano prosequatur, & crudeliter habeat, cogi possit, ut, si admonitus ab odio ac sævitia desillere nolit, eundem munumittat. Mev. Von Zustand und Abfoderung der Bauern. Cap. 3. n. 77. & seqq. Quoniam abusus Juris est privatio Juris Excell. Dn. Præl. in Exam. Inst. tit. de his, qui

Applicatur hoc hominibus propriis.

qui sui vel al. jur. Qu. 10. Nec mirum alicui videri debet, quod Nobilis statim ad manumissionem hominis proprii hodie compellatur, cum tamen Dominus tantum ad venditionem servi olim fuerit coactus: Hoc enim, ut auguramur, inde est, quod homo proprius excepta gleba hodie pro libero reputetur homine; Stamm, de Servit. Person. L. 3. c. 17. adeoque non possit vendi; L. 6. pr. ff. de Contrab. Empt. Quod fecus olim erat in servis.

(2) Quod Patronus Libertum in Servitute revocari potest.

XLII. Secundus Effectus esto, quod PATRONUS LIBERTUM OB INIMICITIAM CAPITALEM IN SERVITUTEM REVOCARE POSSIT, L. 2. 3. & 4. C. de Libert. & eorum liber. Conf. Card. Tusch, Concl. Pract. 148. lit. I. Perez. ad d. tit. C. n. 1. Modo Libertus ad illam Inimicitiam concipiendam non fuerit per injuriam Domini compulsus: Nam sic iniquum esset, ut ex dolo atque culpa sua lucraretur Patronus, L. 1. ff. de dol. mal. Quamvis vero DD. causam revocandi libertatem magis in ingratitude, irreverentia atque nequitia Servilis ingenii ponere soleant. arg. L. 3. & 4. C. de Lib. eorumque liber. Eodem tamen etiam Inimicitiam Capitalement, utpote, quæ satis magna ambigamus, præsertim in casu jam obsoleto, Vid. tamen L. 6. §. 1. ff. de agnos. & al. liber. Saltem hoc, quantum ad Praxin, addere lubet: An homo proprius semel manumissus possit postea ob Odium Capitale exortum revocari, dataque libertas irritari? Et, si ex liberali Voluntate in ipsum collata libertas, non omnino displicet adfirmativa; Cujus tamen rationem non ex antiquo Libertinitatis Statu depromendam censeo, cum homo proprius post manumissionem in talem statum non redigatur, ut manumittentem teneatur Patronum suum agnoscere & revereri; sed potius omne vinculum omnisque nexus per manumissionem solutus censeatur. Verum ex natura donationis, quæ, licet perfecta sit, ob atrocem tamen injuriam Donatarii revocari potest, ut constat, ex L. fin. C. de Revoc. Donat. Add. Henr. Bocer. de Donat. Cap. 3. n. 92.

An hoc procedat in hominibus propriis.

XLIII.

XLIII. *Tertius* Effectus conspicitur IN RESCINDENDA LIBERORUM EMANCIPATIONE. In aprico enim est, quod Parens filium emancipatum non possit iterum pro lubitu constringere nexu Paterno, sed demum, si Parentem vel acerbitate convicii, vel cujuscunque atrocis injuriæ dolore pulsaverit, & sic Capitale Odium adversus eum conceperit, *L. un. C. de Ingr. Liber.* ibique Gloss. S. Alicer. Perez. & Cujac, *L. 4. ff. de Obssequ. Parent. & Patron. presb.* Cardin. Tusch. *d. Concl. 148. lit. I.* Sed diceret: quænam hæc poena fuit, filium ingratum atque Inimicum sub Patriam Potestatem revocare, nonne facius, Inimicum habere quam remotissimum, nonne plus poenæ involvit, si Parens istius filii curam penitus abjecerit, eumque non amplius pro filio agnoverit? Puto rationem revocandi in eo constituisse, quod filio per illam revocationem multa jam jura adimantur, utpote: quod sine consensu Patris nuptias contrahere, *pr. I. de Nupt.* aut testamentum concedere nequeat, *pr. I. quib. Testam. fac. non est perm.* quod Pater recipiat plenum Usum fructum bonorum filii, quod lucrum filius emancipatus hæcenus ex parte tantum habuerat, §. 2. *I. Per quas Pers. cuique acquir. &c.* Verum cum hodie rarius ita, uti olim, fiat Emancipatio, sed communiter liberi tacite emancipati esse censeantur, postquam nuptias contraxerunt, & separatam œconomiam instituerunt; *Mov. ad Jus Lubec. L. 1. tit. 3. n. 24.* Hi vero revocari rursus haud possint, etiamsi irreverentiam aliquam commiserint, non opus erit, in hoc effectu declarando nos exhibere prolixiores: Putarem tamen, quod, si Parens filium cœlibem, quem emancipasset, ingratum expertus fuisset, illum utique revocare posset, *arg. L. Sancimus 27. C. de Testam.*

(3) Quod Emancipatio liberorum rescindatur.

XLIV. *Quartus* Inimicitiarum Capitalium Effectus consistit IN SPONSALIBUS DISSOLVENDIS, id quod expeditum factis credo in Jure Civili, quippe quod facilius eorundem dissolutionem concedit, etiam dissentiente altera parte, *L. 1. & 2. C. de Sponsal. Nov. 140.* Verum an idem etiam de Jure Canonico & moribus dicendum, non abs re poterat dubitari: Non solum enim

(4) Quod Sponsalia dissolvantur.

E

enim

enim contractis Sponsalibus DEO obligatio est quaesita, à qua ideo se pro lubitu liberare nequeunt contrahentes, *Mev. P. 2. Dec. 210. Carpz. in Jurispr. Eccl. L. 2. Def. 173. Finckelthaus. Observ. 42.* Sed etiam concessa ex hac causa dissolutione, pessimus quisque atrocissima facile odia concitare, & hac ratione à consummatione matrimonii se liberare posset: Unde plurimi, faciendum esse, quod justum, dixerunt, & compellendum refractarium, ut servet promissa, cætera DEO humillimis precibus committenda, tanquam animorum optimo Datori & Reçtori, quam communem Theologorum opinionem putat *Mev. P. 4. dec. 43. n. 2.* Verùm enim vero, quamvis Judex hanc causam dissolvendi non statim approbare, sed potius omni ope anniti debeat, ut pectora illa exulcerata mitescant, atque in gratiam redeant: Exemplo Romanorum veterum, qui Conjuges inter se dissidentes in Templum Deæ Viri-Placæ convenire jubebant, ut ibi inter sese, quæ vellent, loquerentur, & omnem ex animo iracundiam evomerent, hocque factio concordēs domum redirent. *Cypræus de Jur. Connub. Cap. 3. §. 82.* Quinimò non solum minis, sed multà, imò etiam carcere dissidentes ad reconciliationem & votorum consummationem adigere possit, *Mev. P. 4. dec. 44. n. fin. Dn. D. Stryk. in Annot. ad B. Brunnem. Jus Eccl. L. 2. c. 16. n. 7.* Nihilominus, si Judex adeò obstinatos animadverterit animos, ut hisce mediis flecti, atque in ordinem redigi non possint, præstat omnino rescindere sponsalia, quam thalamo vi extremà alligare. *Menoch. de Arbitr. 7. Quæst. cas. 485. n. 1.* Etenim non solum corporum, sed & animorum debet adesse conjunctio, *L. 1. ff. de Rit. Nupt.* Sicuti ergo illius impedimentum justa causa est dissolvendorum sponsaliorum; *Struv. in Jurispr. For. L. 1. tit. 6. aph. 19.* Sic quoque hujus, cum disjunctio animorum impediatur etiam conjunctio corporum, & plurimis malis causam præbeat: Ubi enim non est mutuus amor Conjugum, ibi discordia fauciatur mentes, impedit invocationem DEI, turbat totam domesticam consuetudinem, viamque patefacit tragicis & quibuslibet tristissimis casibus. *Carpz. in Jurispr. Eccl. L. 2. Def. 176.*

n. 14. Et quamvis facienda sint iusta, non attentata refractaria aliorum voluntate, constitutis ideò iudiciis, ut refractarii compellantur, Attamen non plane certum est, an iustum sit, ad matrimonium cogere invitos. *Mev. d. dec. 43. n. 14. & Dec. 44. Cypr. d. cap. 13. §. 82. Gerhard. de Conjug. §. 143. Harprecht. ad Rubr. I. de Nupt. n. 31.*

XLV. Siccine itaque impune dimittendæ sunt ejusmodi Personæ? Distingvo inter Partem nocentem, & innocentem: Quod ad hanc attinet affirmo, si justam habuerit odii concipiendi causam, forte ob atroces injurias à parte nocente illatas, aut si hæc famosum aliquod crimen, v. gr. furti, homicidii &c. commiserit, quod rædium atque horrorem Personæ alteri incusserit, ut ideò parti illi innocenti transitum ad secunda vota juste permitti, tradat *Cothman. Vol. 1. Resp. 10. n. 240.* Sed quæ illam, id ipsum nego, ne malitia ipsius maneat impunita. *L. 38. ff. de R. V.* Unde Amplissima Facultas Juridica quæ Francofurti est, non dubitavit aliquando refractariam Sponsam sub certa mulcta ad consummationem matrimonii adigere, & eam nihilo secius recusantem in illam mulctam condemnare, simulque poenæ loco ad dies vitæ Sponsi, sine causâ repudiati, cœlibatum ei imponere; Sponso verò nova Sponsalia contrahendi licentiam indulgere: Quod responsum extat in annot. *D. Stryk. ad B. Brunnem. Jus Ecclæs. L. 2. c. 16. §. 7. verb. Pana solet diciari.*

XLVI. Et hæc de Sponsalibus: Quantum ad ipsum Matrimonium jam contractum nusquam quidem expressum est, illud ob Inimicitias supervenientes, quantumvis Capitales atque atrocissimas rescindi posse, siquidem hæcenus duæ saltem à DDribus recensentur causæ, quæ ad matrimonium dissolvendum sufficiant nostris moribus, adulterium sc. & malitiosa desertio, ob text. *Matib. c. 5. v. 32.* Quia tamen periculo plenum est, cum Inimico suo sub eodem tecto, imò in eodem lecto commorari, permissum tandem est, ut Conjuges Odio Vatiniano adversus se flagrantes, quoad thorum & mensam possint impetrare separationem, usque dum forte animi rursus mutati,

An impuæ
sint personæ,
ob Inimic.
Capit Spon-
salia dissol-
vere volen-
tes.

An hic Effec-
tus locum
habeat in ma-
trimonio?

denuoque conspiraverint. *c. 8. vers. si autem X. de Restit. Spol. Carpz. L. 2. def. 201. Hahn. ad Wesembec. tit. de Diaort. n. 8.* Neque tamen Judex ad hanc separationem promiscuè & temerè prouere, sed & hic reconciliationem tentare, partem nocentem ad cautionem de non offendendo sufficientem, & Coniuges ad cohabitationem compellere debet. Cöpp. *in usu Practi. Inst. L. 1. Obsero. 45. n. 6.* Quinimò si persuasiones non sufficiant, multa arbitraria, vel etiam pœna carceris, aut alia locum habere poterit, quò ita ad frugem revertantur Coniuges. Carpz. *d. L. 2. def. 107. & 108. Harpr. ad rubr. 1. de Nupt. n. 135. Add. B. Brunnem. in Jur. Eccles. L. 2. Cap. 17. §. 31. & 33.* ubi dicta de illà Inimicitia Capitali vult intellecta, quæ cum periculo vitæ est conjuncta.

(5) Quòd
absolvat ab
onere tutelæ.

XLVII. *Quintum* effectum Dd. exhibent IN ABSOLVENDO INIMICUM AB ONERE TUTELÆ: Qui enim Capitalis alicujus Inimicus fuit, licite semet excusare potest à Tutelæ administratione. §. 11. *de Excus. Tur.* ibique DD. L. 6. §. 17. ff. *de Excus.* ibique DD. Salycet *ad L. 16. C. de Excusat. Tit. Perez. ad tit. eund. n. 5. Card. Tusch. Pract. concl. 148. lit. I. Wesembec. P. 1. Conf. 40. n. 64.* Rationem hujus excusationis hanc proferunt Doctores, quod scil. Inimico meo gratificari non teneat; Verùm an quis illam rationem illasa conscientia inter Christianos urgere possit, valde dubito. Est enim Christianismo è diametro contraria, si illud perpendamus: ἀγαπάτε τὸς ἐχθρὸς ὑμῶν, εὐλογεῖτε τὸς καταραμένους ὑμᾶς, καλῶς ποιεῖτε τὸς μισῶντας ὑμᾶς. Hinc quibusdam alia hinc occurrit ratio, nimirum, ut liceat suspicionem hoc obtentu vitare, & antevenire remotionem: Famæ enim ratio omninò habenda, ne adversa & damna Inimicitia impotentur. Hæc reputatio conscientiam excusantis absolvit, nec religio exigit, ut quælibet officia præter necessitatem Inimicis præstentur, nec caritatis Lex imperat tutelam, nisi cum alius reperiri nequit, uti doctè more suo notat Excell. Dn. Ulric. Huber. *in Disp. Jur. Fundam. 26. §. 16. Add. Vinn. ad d. §. 11. I. de Excus. Tur.*

XLVIII.

XLVIII. Sed quid, si tandem aliqui sint, qui odium morte finiendum, nec mortuo insultandum putent, ideoque tutelam sibi oblatam acceptare velint, an jure erunt admittendi? Et non puto eos admittendos, quin potius adhuc rejiciendos, *L. 3. §. 12. ff. de Suspect. Tutor.* Quoniam Inimicitia cum Parentibus contracta, in Liberis censetur continuari: *L. 1. 2. & 3. ff. de Liber. Causs.* Harprecht. *ad §. 9. & seqq. I. de Excus. Tut. n. 3.* Hinc contra officium Judex non peccat, si justa hac suspicione ductus, illos nihilominus à Tutela excludat, ne ipsemet aliquando, si quid ab Inimico passivo circa tutelam administrationem neglectum, teneatur, quod sc. culpam commiserit in Tutoris Inimici constitutione, *arg. §. 2. l. de Satisd. Tut.* quippe, qui aded incapax tutelam gerendam in jure nostro censetur, ut etiam datus occultata prius Inimicitia, jam post eandem manifestatam adhuc removeri possit. Aldobrand. *ad d. §. n. 6.*

XLIX. Atque hæc Dispositio facile meretur applausum in Tutore legitimo, vel à Judice dando, modò inter Legitimos Matrem exceperimus atque Aviam, quæ licet gravissimo odio persecutæ fuerint Patrem Pupillorum, nihilominus tamen ideo à Tutela non sunt arcendæ, cum odium illud longe superare videatur affectus maternus. *Nov. 72.* Saltem quæ Tutorem Testamentarium dubium, an & ille semet excusare possit ob Inimicitias Capitales? Equidem, si Inimicitia post Testamentum factum supervenerint, adfirmare idipsum facillime possumus, ob *L. 6. §. 17. ff. de Excus.* Sed quid si ipso Testamento fuerint antiquiores? Diceres forsitan, quantum ad Tutorem adhuc durare Inimicitiam; præsumi verò sopitam quantum ad Testatorem, *arg. fin. C. ad L. Jul. Repet.* Cui applaudit etiam *§. 11. l. de Excus. Tut.* qui de Inimicitias Capitalibus loquitur generaliter, ne quæ Tutorem Testamentarium distinguit. Verum obstat huic opinioni *L. 6. §. 17. ff. cod.* ex quo satis liquet, quòd per dationem Tutoris Inimicitiarum inducatur remissio, à quacunque etiam parte odium illud profectum, cum Pater, qui optimum pro Liberis consilium capere dicitur, non aded consilii censeatur inops, ut, quem novit Inimicum, libe-

Quid si Inimici odio deposito tutelam suscipere velint?

An hic Effectus etiam in Tutore Testamentario locum habeat.

ris suis præficiat. Aldobrand. *ad §. 9. l. de Excus. n. 12. & seqq.* Breviter id sentio, quòd, licet Tutoris inhabilitas hac ratione sit sublata, nondum tamen se excusandi potestas, si probare possit, veram reconciliationem nondum intercessisse, fortasse, quòd nunquam ad Testatorem fuerit Vocatus, ut reconciliaretur; Vel planè demonstrare possit, se propter Inimicitias Tutorem Testamento constitutum, prout intelligendum puto §. 9.

Explicatio §. l. de Excus. quem alias varii variè explicant, ne propter §. 11. 9. l. de Excus. seq. videatur superfluis: Quidam enim de eo illum interpretantur casu, quo Pater Virum potentem liberis suis Tutorem dedit, ut si ab Inimicis Paternis eò essent tutiores, quam opinionem recenset Aldobrand. add. §. 9. pr. sed non approbat, & rectè: Nec enim video, quâ ratione talis Tutor sciri et possit excusare? Quidam eundem explicant de Inimicitia hæcenus occulta & nunc demum per dationem à Patre erumpente, dum propter Inimicitias eum Tutorem constituit; sed nec illa ardet explicatio: Equis enim ex datione Tutoris sola Inimicitiam colligeret? Placet ergo prius allata Aldobrand. opinio, quod scil. Inimicitia, quæ Testamentario Tutori cum Patre interceserunt, per dationem remissæ censeantur, adeoque talis excusare se non possit, nisi probet in specie, quod propter Inimicitias datus, utpote quòd litibus implicaretur, &c. d. l. 6. §. 17. Aldobrand, d. l. n. 1.

(6) Quòd licet cum faciat Exheredationi.

L. Sextò Inimicitia Capitales operantur EXHEREDATIONEM EORUM, QUI ALIAS NECESSARIÒ ERANT HEREDES INSTITUENDI, vid. L. 28. C. de Inoff. Testam. Bartol. in L. 3. §. non solum ff. de adim. Leg. Bald. L. 5. conf. 112. num. 2. & 6. Bertazzol. L. 1. conf. 101. num. 8. Card. Tusch. concl. 577. n. 6. lit. E. Schrader. Vol. 2. conf. 37. n. 66. Wesembec. P. 1. conf. 29. n. 52. Cujac. in Nov. 118. in fin. pr. Carpz. P. 1. C. 29. def. 28. n. fin. Modò Persona exheredanda causam dederit hæc Inimicitias, & quidem per ejusmodi facta odiosa, quæ in Jure nostro digna habentur Exheredatione, de quibus in N. 15. c. 3. Aliam namque Inimicitiam ex aliis factis collectam, nisi planè

planè illis sint simillima hic non agnoscimus. Dn. Præles in Exam. Inst. tit. de Exhered. Liber. Qu. 18. Quamvis & hoc fateamur quosdam exheredandi causas in d. N. 115. expressas, ita esse comparatas, ut ex illis Capitalement inferre Inimicitiam admòdum sit difficile: Indeque rectè dici possit: Nec omnem Inimicitiam Capitalement locum facere exheredationi, nec exheredandi libertatem ex sola dependere Inimicitia Capitali.

LI. Præsumitur verò ista Exheredatio ex Inimicitia Capitalibus apertis, ita ut licet Testamentum non conditum ipso Jure tamen ab hereditate exclusus censetur Inimicus? Et negandum hoc utique putamus: Neque enim ulla hodie subsistit Exheredatio, nisi cujus causa à Testatore expressa, d. N. 115. c. 3. Exceptis illis causis quæ obstant Testamenti factio- ni, de quibus vid. B. Brunnem. ad Wesembec. tit. de Liber. & posthum. Qu. 14. His & hoc addas licet, quod si heres in Testamento scriptus extraneus, ex eo, quod Testatoris postea factus Inimicus Capitalis, non statim indignus censetur hereditate, etiamsi Testator ex hac causa jam tum mutare inceperit voluntatem, sed antequam perfecerit, decesserit, L. ex parte 22. ff. de Adimend. Leg. quia prius Testamentum nuda voluntate non revocatur, sed demum per aliud posterius æque perfectum, ac debitis solemnitatibus adhibitis ad finem perductum, §. 2. & 7. I. Quib. mod. Test. infirm. Zoesl. ad ff. tit. de his quib. ut indign. num. 22. Ripa ad L. fin. C. de Revoc. donat. n. 157. Mascard. de Probat. concl. 1282. n. 150. Pariter hoc quoque notes, quod licet non omnis Inimicitia Capitalis ad facta referri possit, quæ aliquem indignum reddunt hereditate; aliqua tamen sint, quæ hereditatem auferant heredibus, utpote si Testatorem occiderit heres, L. 3. ff. de his quib. ut indign. si defuncto de crimine aut statu controversiam moverit, &c. Vid. B. Brunnem. d. l. tit. de his quib. ut indign. Qu. 3.

LII. Sequitur *septimus* Inimicitiarum Capitalium Effectus, nim. LEGATI ADEMPtio. Cum enim Legata consistant in nuda voluntate, nullum dubium est, quin probata mutatione voluntatis ademptum censetur Legatum. L. 3. §. ult. ff. de adim. & transf.

An Exheredatio ob præcedente Inimic. Capitali præsumatur?

(1) Quod Legatum adimat.

transf. leg., *Add. Carpz. P. 3. c. 13. def. 19.* Atqui verò probatur hæc mutatio non tantum expresse, ex verbis scilicet contrariis, *t. I. de Adempt. Leg.* verum etiam tacite, ex factis, benevolæ voluntatis mutationem inducentibus; Et sic quoque ex interpositis postea Inimicitii Capitalibus, *d. L. 3. §. ult. L. 9. ff. de his quib. ut indign.* *Gloss. in d. L. 27. C. de Fideicom.* *Bartol. & Bald. ad d. L. 9. §. L. 3. §. ult. Card. Tusch. Praef. Concl. 138. Lit. L. Masard. de Prob. Concl. 1287. n. 137. seqq.* *Ripa in L. fin. C. de Revoc. Donat. n. 151. Menoch. L. 1. Conf. 30. n. 17. Decian. L. 1. Resp. 57. n. 52. §. L. 2. Resp. 46. n. 47. Sichard. in d. L. 27. C. de Fideicom. n. 3. Perez. ad tit. C. de his quib. ut indign. n. 1. Berlich. P. 4. concl. 31. n. 160. Schneidew. in pr. I. de Adempt. Leg. n. 18. Quis enim insigni beneficio affecturus præsumitur Inimicum? ut adedò dolo faciat, qui petit id, quod ipsi legatum ab eo, cujus postea factus Inimicus, cum contra voluntatem legantis petat, *L. 4. §. 10. ff. de Except. dol.* Nec prodest Legatario, quod mortuo demum Testatori injuriam fecerit, odiumque in eum Capitale conceperit, quia eadem adhuc manet præsumptio, quod scilicet si scivisset tale quid facturum Legatarium, haud dubie nihil ipsi legasset, *Salycet. ad L. 10. C. de his quib. ut indign.* *Sichard. de l. n. 7. Card. Tusch. d. concl. 138.**

An etiam
adimatur, si Legatarius non
dederit causam Inimicitiae?

LIII. Annon autem excusabitur Legatarius, si ipse nullam Inimicitiae causam dederit, sed ipse Testator in culpa fuerit? Ita volunt. *Sichard. d. l. n. 4. Mascard. Concl. 1287. alii- que*; Sed contradicunt iis *Ripa d. l. n. 151. Mantica de Con- ject. ult. Volunt. L. 12. tit. 5. n. 9. §. 12. Hillig. ad Donell. L. 8. c. 17. lit. C.* Utrosque conciliare tentat. *Mascard. d. concl. n. 145. dicendo: Si Testator fecit tale quid, quod dedit causam Inimicitii, & Legatarius causam accepit, seque Inimicum ex sua quoque parte probavit, non esse excusandum legatarium; Quodsi vero Legatarius non accepit causam, neque in aliquo se Testatori Inimicum probavit, excusandum esse, & ad Legatum admiuendum, quia sic non causam habuit Testator mutandæ voluntatis, adeoque cessat Præsumptio mutationis: Esto itaque, pergit, Titium Sempronio scribere legatum, posteaque cum ejus uxore adulterium committere, hanc*

hanc injuriam si Sempronius dissimulet, nec ulciscatur, non censbitur revocatum legatum; Verum enim verò re penitius pensitatà, non possumus probare hanc conciliationem, quin potius simpliciter cum illis facimus, qui ob Inimicitias, cujuscunque culpa ortas, extinctum dicunt legatum: Leges enim omnes generaliter hoc in casu de Inimicitias loquuntur nec usquam culpam legatarii requirunt; In specie verò L. 9. pr. ff. de his quib. ut indign. in verb. Et verisimile esse cæperit Testatorem noluisse, voluntatem Testatoris attendendam esse indicat, an sc. odium ejus seu justum, seu injustum, tantum sit, ut inde mutatio voluntatis præsumi possit: In Testatoris enim liberrima voluntate positum est, legata etiam sine culpa & offensa Legatarii revocandi, & sic voluntatem mutandi, L. 4. ff. de adim. & transf. leg. Atque hanc opinionem communem dici, probat ipse Mascardi. d. l. n. 144. Neque huc quadrat exemplum Mascardi ante relatum, siquidem iste Maritus velided odio dignus; Legato verò indignus, quod injuriam ad animum non revocaverit, & ob illam spem lucri leno præsumi maluerit. Taceo alia absurda, quæ ex illa Mascardi opinione sequuntur.

LIV. Sed non immeritò quæres: Quinam ergo cedit Legatum hac ratione ob Inimicitias ademptum? Paucis distinguendum puto: Num odium exortum sit defuncto Testatore, an eo adhuc superstitite: Priori casu Fisco potius addicendum, ob L. 9. §. fin. ff. Quib. ut indign. Quoniam post mortem Testator velle amplius nequit. L. 4. ff. Locat. Ergo nec legatum poterit dici ademisse: Cum itaque his Fiscus vindicet injuriam ipsi jam defuncto illatam, non injustè poenæ nomine retinet Legatum: At casu posteriori jure merito cedit Heredi: Sic enim ipse testator adhuc ademisse censetur Legatum, potiusque heredi, quam visco voluisse relictum, arg. L. 33. ff. de Legat. I. Add. Card. Tusch. concl. 138. n. 71. lit. L. Zoel. ad ff. ut. de his quib. ut indign. n. fin.

Quinam cedit hoc Legatum?

LX. Diçta huc usque de Legatis, haud difficulter quoque applicari poterunt Donationi mortis causa, cum hæc ad exemplum Legatorum ferè per omnia sit redacta, §. 1. I. de donat. Dona-

Huc referendum, quod etiam a timat donationes.

Donationi tamen inter vivos non æquè, nisi Inimicitia ex causis illis quatuor ortæ, quæ recensentur in *L. fin. de Revoc. donat.* & Donatarius factus fuerit Inimicus Capitalis aëivus Donantis, sicque suâ culpâ originem dederit Inimicitia contrahendæ, arg. §. 2. in fin. *l. de donat. d. L. ult.* Menoch. *de Præsumpt. L. 3. præf. 37. n. 33.* Quæ omnia cum ubivis obvia, nec adeò ambigua, prolixius hic non diducimus, sed tandem ad finem properamus.

(8) Quod Fidejussionis vinculum solvat.

LVI. *Obitus* Inimicitarum Capitalium Effectus, in DISSOLVENDO FIDEJUSSIONIS VINCULO fit conspicuus. Quamvis enim regulariter ante solutionem Fidejussor adversus Debitorem agere non possit, ut obligatione fidejussoria liberetur, *L. 22. pr. & §. 1. ff. Mandat.* Sunt tamen certi in Jure casus, quibus hoc ipsum permittitur, quos vid. apud Menoch. *de A. J. Qu. cas. 41.* Harpr. *ad §. 6. l. de Fidejuss. n. 7. & seqq.* Atque inter hos etiam sunt Inimicitia Capitales, inter Debitorem & Fidejussorem exortæ. Menoch. *d. l. n. 22.* Bartol. in *L. Lucius 38. ff. Mandat.* Barbof. *ad c. fin. X. de Fidejuss.* Quod satis patet ex ratione *L. 10. C. Mandat.* Quia scilicet Fidejussor, cujus Capitalis Inimicus est Debitor, justam metuendi causam habet, ne detrimentum ex Debitoris sui fraude patiat: Harpr. *ad d. §. n. 23.* Justè igitur ad liberationem agere poterit: Modò tamen, ut cum aliis Dd. supponimus, causa Inimicitarum non fuerit ipsè Fidejussor: Ne alioquin in ipsius potestate sit, delicto tuo conditionem suam reddere meliorem, *L. 134. §. 1. de R. J.* Neque hoc præjudicat quicquam Creditori, quippe cui obligatus manet Fidejussor, cum non oporteat eum, qui certi hominis fidem elegit, magis ob Inimicitias, quàm ob errorem vel imperitiam aliorum, damno adfieri. *L. 57. in fin. ff. Mandat.* Sed hoc saltem efficit, ut cogere possit Debitor Fidejussor, quò satisfaciatur Creditori, atque hac ratione se à Fidejussione liberet. Hering. *de Fidejussor. cap. 20. §. 32. n. 8. & 9.*

(9) Quod operetur Exemptionem Judicis suspecti.

LVII. Pergimus ad Actus Judiciales, ubi adhuc perstrandum est maximè, quid Inimicitia Capitales operentur, quæ

Judi-

Judicem, Accusatorem, Accusatum, Procuratorem ac Testem. Sic itaque Effectus Inimicitiae Capitalis nonus, quod CONTRA JUDICEM INIMICUM TUTO EXCIPIERE, ILLUMQUE UT SUSPECTUM REPUDIARE POSSIM. *L. 9. pr. ff. de Liber. caus. arg. L. 10. ff. de Jurisdic. c. Secundo 41. in fin. X. de Appellat. &c. cum inter 5. X. de Except.* Bartol. in *Tr. de Judice Suspecto.* Card. Tusch. *Pr. Concl. 908. lit. S.* Cravett. *Conf. 132. n. 25. & Conf. 6. n. 31.* Sichard. *ad L. 14. C. de Judic. n. 8.* Schrader. *Voi. 2. Conf. 27. n. 8. & 9.* Cujac. *ad L. 10. ff. de Jurisdic.* Barbof. *add. Cap. 41.* Perez. *ad tit. C. de Judic. n. 24.* Struv. in *Jurispr. For. L. 4. tit. 6. apb. 1.* Add. *Mev. P. 3. Dec. 153. n. 4.* Periculosum enim coram Judice suspecto litigare, ad quod ne quidem à Principe aliquis cogi potest. *c. fin. Ill. q. 5. Gloss. in L. Aperissimi 14. C. de Judic. verb. Libello.* D. Ziegler. *de Offic. Judic. Concl. 13. §. 1.* Mynsing. *Cent. 3. Obs. 63. n. 8. & seqq.* At quid, quaeso, magis suspectum reddit Judicem, quam Inimicitia atq; Odium? Unde multò validior creditur praesumptio, quae ex Inimicitia Judicis oritur, quam quae ex Amicitia, quippe quae animum nocendi haud quaquam ita inducit, uti illa: Etsi enim Inimicitiarum causa nihil contra Leges fieri debebat, *arg. L. 20. in fin. C. de Fid. Instrum.* neque Judicem in cognoscendo excandescere adversus eos decebat, quos malos putat, *L. 19. ff. de Offic. Praesid.* Etsi etiam Juramentò adstringatur Judex, quòd cum veritate & Legum observazione Judicium velit disponere, *L. 14. C. de Judic.* tanta tamen est humanae naturae imbecillitas, ut affectibus abrepti homines, nihilominus in vetitum nitantur, & insuper habito Sacramento, ea quandoque vindicta cupiditate committant, quae perpetrare, etiam non data fide, religio est, prout elegantissime differit Dn. Ziegler. *d. Tr. concl. 13. §. 35. ubi §. 35.* etiam ob leviozem offensionem recusari posse Judicem asserit. *Add. Garf. Mastrill. dec. 151. n. 46.*

LVIII. Cæterum, an hac Exceptio Judicis Inimici in quocun- An hac Ex-
que litis ingressu opponi possit, decidere difficili non est, sed ceptio in
ad instar aliarum Exceptionum, quibus recusatur Judex, se habet. quocunq; li-

tis ingressu
opponi pos-
sit?

Vid. *L. 16. C. de Judic.* Quapropter, ut brevitati studeamus, adduxisse sufficiat, B. Brunnem. in *Proc. Civil. Cap. 7. n. 16.* Zanger. de *Except. P. 2. c. 4.* Ziegl. *d. l. §. 34.* qui hac de re plenius consulendi: Illud adhuc monuisse non inutile erit: Judicem bene facturum; si, antequam rejiciatur, absteineat a judicando, munereque suo decedat: Multum enim hac ratione pudori suo prospiciet, nec minimum famæ consulet: Aut quod rectius, & Christiano homine dignius videtur, Inimicitiam omnem ita deponat, ut etiam benefacere Inimico animum intendat. Magnif. Dn. Ziegl. *d. concl. 13. §. 39. in fin.*

(10) Quod
Accusationem
prohibeat.

LIX. Decimus Effectus consistit in ACCUSATIONIS PROHIBITIONE: Qui enim Inimicus meus Capitalis est, accusare me de crimine aliquo haud potest id quod Jur. Canon. satis fundatum, in *can. fin. Caus. 3. q. 5. c. 7. 10. 13. & 19. X. de Accus.* Sed & Jure Civili colligi potest ex *L. 9. ff. de Accusat.* Cum nemo majori calumniae suspitione laboret, quam Inimicus. Zoef. *ad ff. iii. de Accusat. n. 7.* utpote cujus proprium est, infaustas contra alterum voces jaectare, *L. 9. §. pen. ff. de his quib. ut ind.* quemque Lex mentiri praesumit, ob odium, quo scatet, capitale. Cruf. de *Judic. Delict. P. 1. C. 10. n. 5.* Carpz. in *Pr. Crim. Qu. 104. n. 32.* Ut adeo praeter necessitatem nulla discrepantia Juris Civis atque Canonici sit admittenda, ut passim in hoc casu faciunt DD. vid. Bald. *ad L. 8. ff. de Publ. Jud. Cravett. conf. 723. n. 8.* Barbof. *ad d. Cap. Tiber. Decian. Tr. Crim. L. 5. cap. 25. n. 1. & 3.* Farinac. *Pr. Crim. Lib. 1. tit. 2. Qu. 12. n. 34.* Card. Tusch. *Pr. Concl. 160. Lit. A. Carpz. d. Qu. 104. n. 30. & f. 99.* Ubi moribus hanc sententiam approbatam uno docent ore. Neque est quod alicui dubium videatur: Cur adeo simpliciter ab accusando repellatur Inimicus, cum tamen ex ejus accusatione non statim pateat Criminis veritas; Sed demum per Testes, per indicia luce meridiana clariora innotescat, *L. fin. C. de Probat.* quæ, si proferrantur, cur non examinanda, atq; de crimine postea judicandum? Quod si vero non possint proferri, quod damni inferetur accusator? Annon enim falsos facile testes conquirere poterit Accusator,

tor, queis Reum convincat, & quomodo indicia de altero proferre potest euidencia, de cuius integritate dubitatur? Præstat igitur adhuc Inimicum repellere, ac nocentem dimittere, quam Inimicum admittere, & innocentem damnare. *L. 5. ff. de Pæn. Nisi, ut limitare solent DD, suam, suorumque prosequatur Injuriam. Clar. in Præd. Crim. Qu. 14. vers. ulterius dixi. Farinac. d. Qu. 12. n. 44. Mascard. de Probat. concl. 858. Wissenbach. ad ff. tit. de Accus. th. 17.*

Limitatur.

LX. Ex eadem, imo majori, causa etiam crimen denunciari prohibetur Inimicus *c. 19. X. de Accusat. Farinac. d. Qu. 12. n. 40.* Pro Accusatore enim adhuc ista militabat præsumptio, quod ob inscriptionem atque metum parisi supplicii. *L. 7. pr. ff. de Accus.* non sit falsus delaturus, atque innocentes calumnia gravaturus; Sed pro denunciante non item, quippe qui ad supplicii paritatem non inscribitur; nec æque publica est denunciatio, uti Accusatio cum illa tantum clam fiat Judici, adeoque audaciorem possit reddere denunciante, non etiam hæc.

Prohibetur etiam Inimicus crimen denunciare.

LXI. Undecimus Effectus ratione INQUISITIONIS sese exferit; Quod scil. Judex contra Inimicum Capitalem illius, qui occisus est, & de cuius occisore non constat, statim procedere, in illum in specie inquirere, & de ipso delicto examinare possit. B. Brunnem. *in Proc. inquis. Cap. 4. §. 37.* Quod tamen de Inimico Activo potissimum volumus intellectum; non etiam passivo, præprimis si hic cæteroquin bonæ fuerit famæ; Quamvis & in illo non omnino circumstantias negligendas putemus, antequam ad specialem inquisitionem deveniatur. Add. Farinac. *L. 1. Qu. 49. n. 106.* An autem etiam ad Torturam usque progredi possit Judex, illud decisum *in Const. Crim. art. 25. & 26.* Sola profecto Inimicitia nimis fragile ad torquendum esset indicium. Zanger. *de Quæst. & Tortur. C. 2. n. 113.* dissentiente licet Cravett. *conf. 612. n. 4.* Requiritur itaque ut aliæ concurrant conjecturæ, si tortura dicenda, v. gr. fama, fugæ, &c. Matth. Stephan. *ad d. art. 25. n. 7.* Maximi enim præjudicii tortura est, ad quam non ita facile, ut ad inquisitionem properandum. Manz. *ad d. art. 26. n. 3.* Menoch.

(11) Quod indicium præbe- at ad inquisitionem.

Et Torturam.

de *Præsumpt. L. 1. præf. 89. n. 51. Carpz. Pr. Crim. Qu. 120. n. 48. Bartol. in Tr. de Quæst. col. 2. & L. 1. §. 26. ff. de Quæst.*

[12] *Quod*
Procuratoris
revocandi
causam præ-
beat.

Renunciandi
item arbi-
trio.

LXII. *Duodecimus* Inimicitiarum Capital. Effectus PROCURATOREM concernit: Nam si inter hunc & Mandantem Capitales intercesserint Inimicitia, justa hinc causa nascitur Procuratori, renunciandi mandato, *L. 8. §. fin. L. 14. §. 43. §. fin. ff. de Procurat.* Idque si res adhuc integra fuerit, siue non, §. 11. *I. Mandat. & dd. LL.* Cum enim mandatum ex officio atque amicitia originem trahat, *L. 1. §. ult. ff. eod.* absurdum foret, eundem effectum Inimicitia abortivæ tribuere velle, qui amicitia adscribitur; Add. *Cujac. ad L. 14. ff. de Procur. Card. Tusch. Pr. Concl. 857. lit. P. & concl. 860. ibid. Wesemb. P. 1. Conf. 145. num. 21.* Modò tamen vitio ipsius mandantis ortæ fuerint Inimicitia; Si enim vitio Mandatarii seu Procuratoris, haud essent attendendæ, *arg. L. 1. ff. de Dol. mal.* Atque ex his etiam rationem desumendam puto; Cur Arbitrarius suscepto arbitrio ob inimicitias Capitales renunciare possit, de quo vid. *L. 15. ff. de Recept. qui abitur. rec.* ibique *DD.* Posset etiam hinc affirmativa deduci illius; An Commodans, si Capitali odio à Commodatario citra causam infestetur, ante finitum usum revocare possit commodatum? Verum, ne nimium excresecat hæc dissertatio, his & aliis sponte superfedemus,

[13] *Quod*
Testem remo-
veat.

LXIII. Sequitur *Decimus tertius* Effectus, quòd scilicet ob Inimicitias Capitales TESTIS REMOVEATUR à TESTIMONIO DICENDO *L. 3. pr. in fin. ff. de Testib. Auth. si testis C. eod. Nov. 90. c. 6. c. Repellantur 7. c. 10. 13. §. 19. X. de Accus. can. 2. & seqq. caus. 3. q. 5.* ibique *DD.* Butrigar. *de Testib. Cap. 1. num. 15.* Jacob. Aigid. *de Testib. n. 20.* Alber. de Maleris. *Tr. eod. Cap. 2. n. 4. seqq.* Lanfranc. *de Orian. de Testib. n. 84.* Alciat. *de Præsumpt. Reg. 7. præf. 11.* Carpz. *P. 1. C. 16. D. 56. n. 5.* Quia facilè mentiri creduntur Inimici, *L. 1. §. 24. ff. de Quæstion.* & tantum id intendere, ut eum, quem odio habent, pessumant, ac perdant. *Jodoc. Damhoud. de Testib. Cap. 1. n. 3.* Quod eoque procedit, ut ne quidem in delictis atrocibus Testes Inimici admittantur, *c. 32. vers. Nos verò de Simon. Oldrad. Conf. 210. Farin. d. Qu. 53. n. 5.* Quinimo, si pars citata ad videndum examinari Testes, opponat Inimicitiam Capitalementem, seque ad illam in continentem probandam offerat, differatur Examen probatæque Inimicitia, Testis repellatur. *Joh. Crot. Part. 8. n. 9.* Nullà distinctione factâ, an Inimicitia ex lite criminali orta, an civili, uti faciunt aliqui *DD.*rum, ob *Nov. 90. c. 7.* Vid. *Farinac. L. 2. de Testib. Qu. 53.* *Crus. de Indic. Delict. P. 1. c. 78. n. 5.* *Dn. Brunnem. in Proc. Crim. Cap. 8. membr. 2. n. 21.* Cum etiam, *Lis Civilis* Inimicitiam inducat Capitalementem, Vid. *supra ib. 22.*

LXVI. Annon tamen in inquisitione generali sint admittendi, non adeo dubium, cum in inquisitione generali nondum sciat Judex, quis sit Reus, & hinc quamcunque personam de hoc interrogare possit; Quamvis & hic adhuc Quaestionis; Quid Judici faciendum, si ille, quem simpliciter, atque indefinitè interrogavit, de Inimico suo responderit, eumque nominaverit? Et certè non nimium ei fidendum, restitumè monet Menoch. de Praesumpt. L. 1. pras. 28. n. 13. Cum eiusmodi inquisitio, quae solà famâ plerumque niti solet, honorem atque existimationem hominis sugillet; Unde si probet alter Inimicitiam, specialis contra ipsum inquisitio nondum instituenda, Crus. d. cap. 78. n. 3. Multò minùs ad Torturam deveniendum, Bald. Vol. 3. conf. 316.

LXV. Quid autem, si de crimine suspectus, odio quidem acerrimo persecutus hæcenus fuerit Testem, sed occulto tamen, de quo non confitebitur Testem, sed occulto tamen, de quo non confitebitur Testem, Testimonium Testis eapropter rejicere velit? Et brevibus hoc ipsum nego. Neque enim de tali Teste, qui tempore depositionis causam odii ignorat, dici potest, quod odio reciproco, hincque aliquâ suspitione laboret. Farinac. de Qu. 53. n. 29. Idem de Inimicitia Testis affectatâ dicendum puto, quòd scilicet nec hæc urgeri, & Testem, qui se Inimicum alterius Capitalitem dicit, à Testimoniâ dictione liberare possit, nisi vel ipse Reus Inimicitiam Testis opponat, vel indicia Inimicitiae sint aperta, arg. L. 31. C. de Transact.

LXVI. Cæterum cum sepius contingat, ut Reus Inimicitiam confulto ac fraude procuret, saltem ne tanquam Testis contra ipsum producat, cautus debet esse Judex, ut in causam Inimicitiae inquirat, & num inveterata sit, an recens, item an paulò ante examen orta, forte ex alapa eum in finem datâ, sedulo attendat, quâ ratione non difficile erit, num testis admittendus, ipsique fides aliqua tribuenda, an non, dijudicare, vid. Farinac. d. Qu. 53. n. 64. seq. Mascard. d. concl. 1051. n. 18. ubi plura huc pertinentia legi poterunt: Quibus nos saltem unicum adhuc circa hanc materiam anneximus; Annon sc. parte non opponente, Inimicitiam tamen sciente, Judex admittere possit Inimicum Capitalitem? difficile sane hoc est affirmare de Inimicitia verâ, de cujus causa certo constat, quia Judici ex officio incumbit refranare calumnias, & ipsius accusati curam gerere, inprimis cum unanimi DD. consensu Exceptio Inimicitiae sit Juris Naturalis, & hinc ne quidem à Principe possit tolli. Menoch. de A. J. 2. cas. 28. n. 1. Paris. conf. 21. n. 69. Puram igitur non admittendum, si præsertim causa Criminalis, aut alias magni momenti; Quamvis autem expressè consentiente illo, contra quem producit, admitti posse Inimicum puto Farin. d. Qu. 53. n. 8. hoc tamen pariter in causa Criminali admittere nequimus; cum Reus hic non habeat potestatem de

An in Inqui-
sitione gene-
rali Testis

Inimicus

possit admit-

ti?

An occultum

odium repel-

lat Testem.

An Inimici-

tia fraude te-

stis procura-

ta attenden-

da Judici?

An Judex par-

te non oppo-

nente Inimi-

cum Capital-

admittere

possit?

se

(14) *Quod excuset Vasallum, investituram non petentem.* se pro lubitu disponendi, L. 13. pr. ff. ad L. Aquil. Licet in causa Civili non multum refragemur, arg. L. 21. ff. Mandat.

LXVII. Atque hi fuere Inimicitarum Capitalium Effectus ex Jure Civili ac Canonico: Ex Jure Feudali adhuc duo, sed remissive tantum addendi, quod scil. (1) Inimicitia Capitalis excuset Vasallum, Investituram legitimo tempore non petentem, c. un. pr. 1. F. 22. Modo absque culpa Vasalli fuerit orta, L. 25. §. 4. ff. Locat. Rosenthal. d. Feud. c. 6. concl. 53. n. 5. Ludwell. de Renov. Invest. cap. ult. ubi etiam ampliaciones. (2) Quod Privationem Feudi operetur, cujusculque culpa fuerit orta c. un. 2. F. 57. Carpz. Disp. Feud. 9. th. 12.

(15) *Privationem Feudi operetur.* Magnif. D. Stryk. in Exam. Jur. Feud. cap. 23. Qu. 8. Cessat enim sic causa ob quam Feudum collatum, Gratiacil. & Benevolentia Domini D. Stryk. d. h. c. 1. Qu. 19. Cessat quoque forma, quæ est mutua fidelitas. 2. F. 6. in f.

LXVIII. Restat, ut adhuc pauca adjiciamus de Reconciliatione, modo sc. tollendi Inimicitiam. Breviares autem hic erimus, quo rariores illius sunt amatores. Plumbea enim sunt Odia & inter ipsos mortales fere immortalia. Et quamvis tandem, licet tarde, in gratiam redeant homines, quod nihilominus scintilla inter cineres micant, quam coacta procedunt officia, quam tepidi amores ut jam, quod factio vel verbis amplius non licet, mente tamen altissima, sæpius maneat repositum. Quare Prudentis hic omnino erit diffidere, sibi que ab inimico reconciliari cavere. Inde etiam Interppr. Juris Nostri occasione,

Quid in hac attendendum Judici. c. 3. III. q. 5. nec Inimicum reconciliatum, si accusare velit, nec si testimonium dicere, ab omni suspicione immunem pronunciant, sed, an dudum, an vero de recenti reconciliatus attendendum volunt, Farinac. L. 1. Qu. 12. n. 4. Judicis arbitrio committentes, quæ reconciliatio nova, quæ antiqua dicenda, Add. Aldobrand. ad §. 11. l. de Excus. n. 24.

Conclusio. LXIX. Qua occasione plurima adhuc moveri potuissent, in specie, an per subsecutam reconciliationem Legatum, quod per Inimicitias Capitales erat extinctum, reviviscat? Quod affirmat Zoel. ad ff. lit. de adm. Leg. n. 4. Conf. Mantie. de Conject. ult. Volum. L. 12. tit. 5. sed manum de tabula. Tibi unice studiorum meorum Stator & director JEHOVA, pro præstito Auxilio gratias ago humillimas. Abs te vero, L.B. veniam spero, quod in hac materia satis intricata, non semper communem secutus fuerim opinionem, quippe qui ob oculos habuerim illud Jctorum decantatissimi Zassii L. 2. Singul. Resp. cap. 1. n. 26. Et 27. effatum: Nihil apud me loci habet, harum ipsarum opinionum, quæ circumferuntur, auctoritas, nisi Juris scripti veritas ornet eas, & ad id neutiquam adstrictus esse volo, ut curem, quid alii dixerint, sed potius quid ex veritate dici possit.

* (O) *

01 A 66 15

ULB Halle

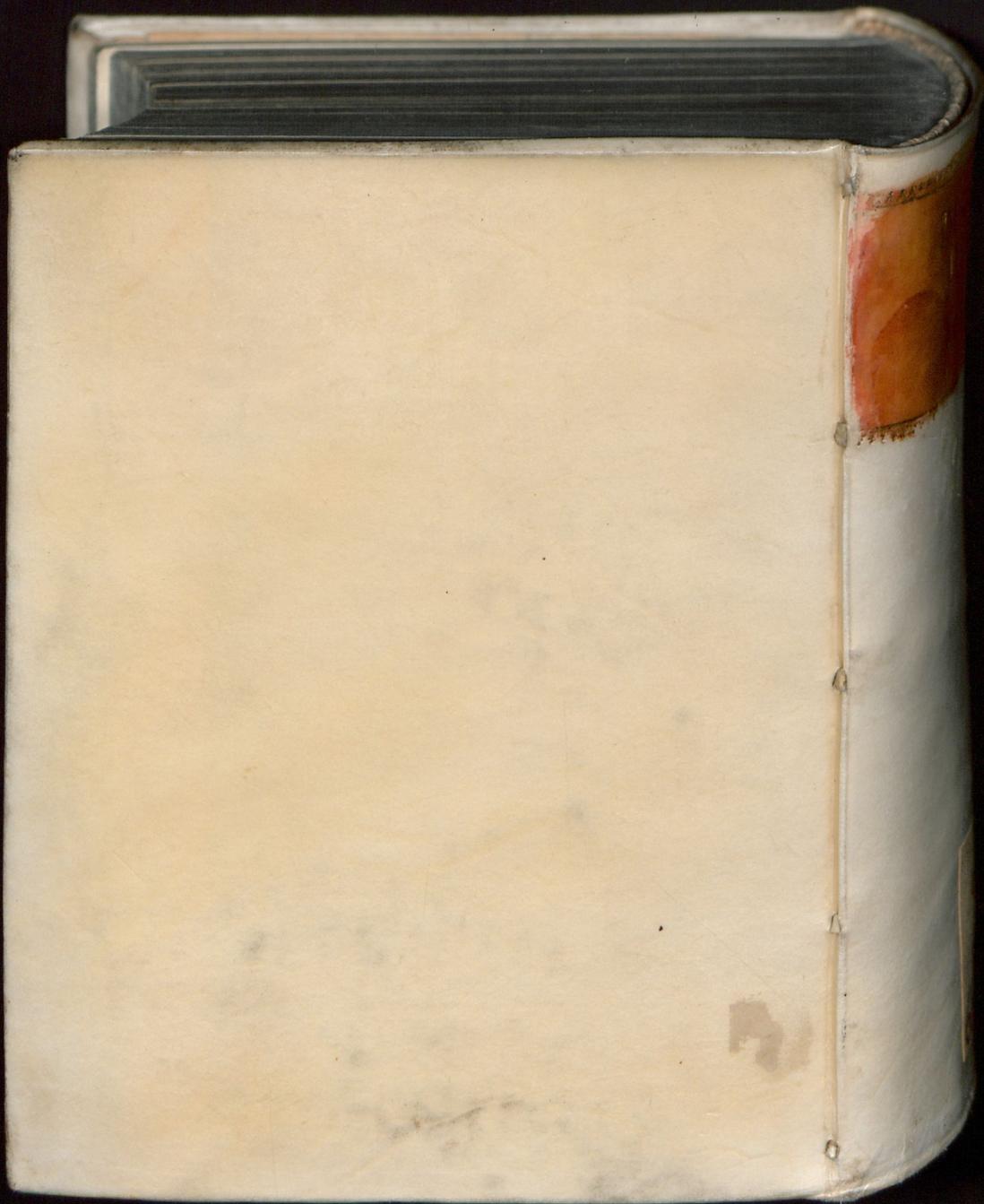
002 936 119

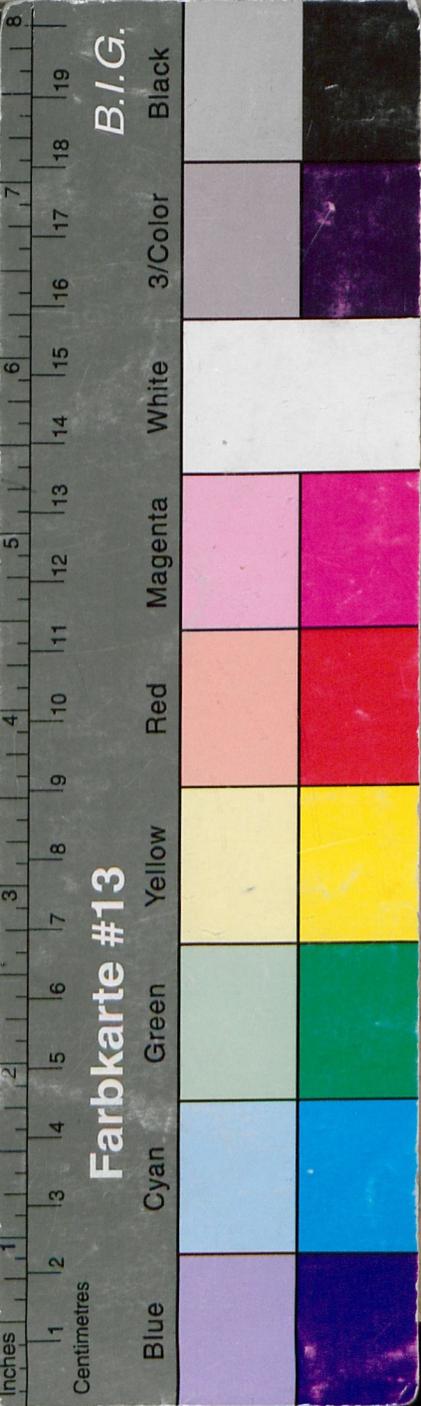
3

R 10118

17

Q. D. B. V.
DE

INIMICITIIS CAPITALIBUS,

Von
Godt-Feindschafft/
EXERCITATIONEM JURIDICAM

SUB PRÆSIDIO
DN. JOACHIMI HOPPII, J.U.L.:

EJUS, ET HISTOR. PROF. PUBLICI, NEC
NON GYM. GEDAN. INSPECT.
FAUTORIS AC PRÆCEPTORIS SUI
submisso cultu observandi,

Die XX. Julii Horis Matutinis
IN AUDITORIO MAJORI
Publicæ placidæq; Discussioni submittit

SALOMON WAHL.

Typis CHRISTOPH. ANDREÆ ZEITLERI, Acad. Typ. 1712.